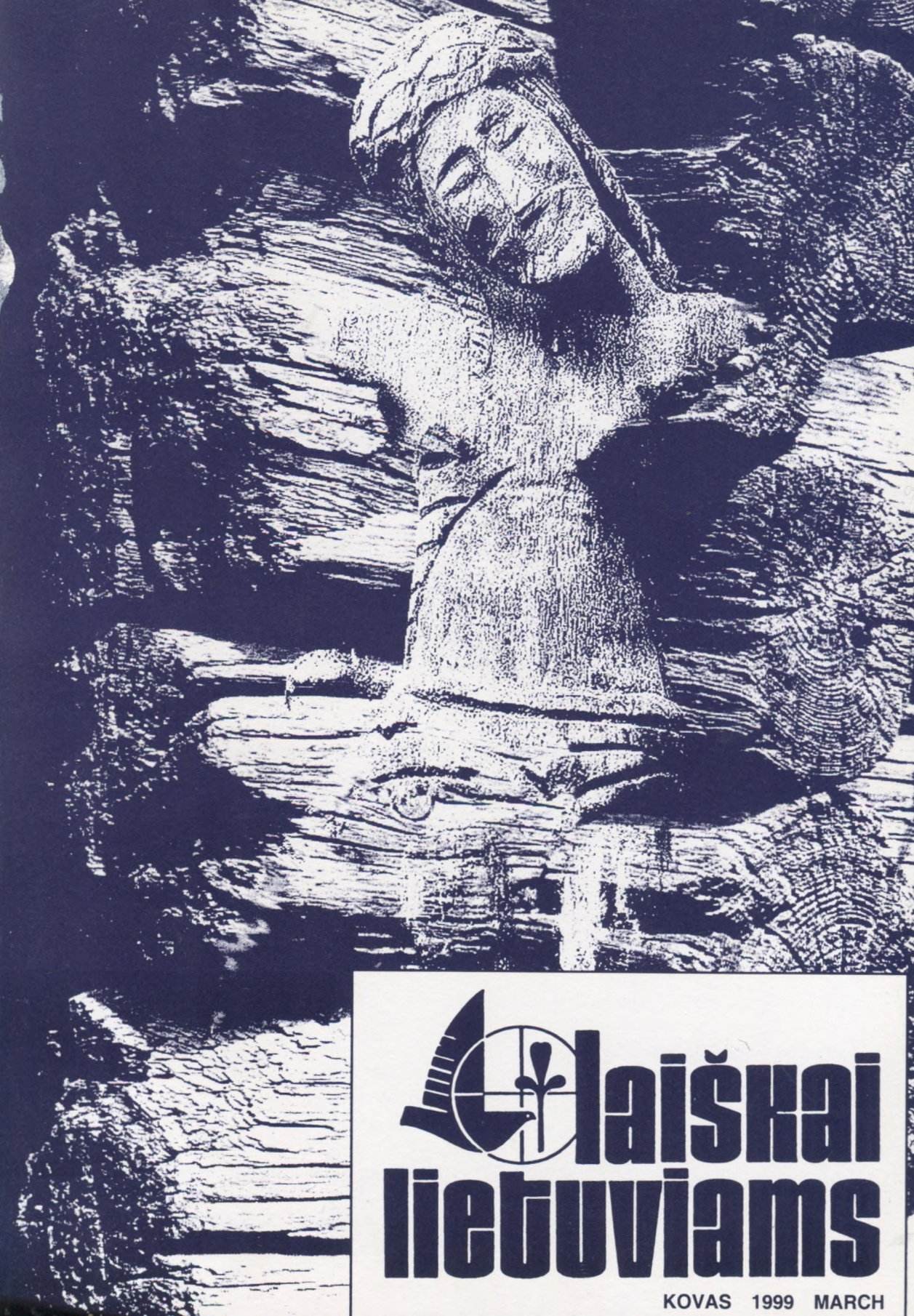

laiškas lietuviams

KOVAS 1999 MARCH

ALYVŲ DARŽELIO DRAMA	73	Juozas Vaišnys SJ
TRYS ŽVILGSNIAI!	76	Bruno Markaitis SJ
PALAIMINTAS TIKĖJĖS IR KŪRĖS	82	Aldona Jurkutė
EUCCHARISTIJOS PASLAPTIS	87	Kostas Paulius
ŠAUKŠTAS DANGAUS	89	Sesuo Ona Mikailaitė
LAIŠKAS AUKLĖTINIAMS	89	Jurga Sparnauskienė
APŠVIESK APLINKĄ	98	Chiara Lubich
AR SUTINKATE SU TEIGIMU...	99	Giedrė Venalytė
KATALIKŲ BAŽNYČIOS KALBOS REIKALAI	101	Rita Urnėžiūtė
ATGARSIAI	103	Red.
TĖVYNĖJE	104	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULIAI	107	Red.
TRUMPAI	108	Juoz. M.

Ši *Laiškų lietuviams* numerį su dėkingumu skiriame prisiminti Tėvą Bruno Markaitį, iškeliavusį amžinybėn 1998 m. gruodžio mėn. 23 dieną. Jis buvo vienas uoliausių ir produktingiausių mūsų bendradarbių, pirmąjį šio žurnalo egzistavimo dešimtmetį parašė apie 100 įdomių, išmąstytų straipsnių.

Šiame numeryje persispausdiname tris jo straipsnius, sujungtus į vieną, buvusius 1956 metų sausio, vasario ir kovo mėnesio numeriuose. Rečiau jo rašiniai pasirodydavo vėliau, kai jis buvo paskirtas provincijolu ir turėjo daugiau įvairių užsiėmimų. Keletą metų jis vedė ir *Filmų* skyrių, kai toks skyrius buvo *Laiškuose lietuviams*.

Viršelio piešinys ir skyrių vinjetės- Ričardo Spitrio.

Lietuviškas raidynas-Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (LETTERS TO LITHUANIANS) (USPS 301-540) is published monthly except bimonthly July/August, for \$20.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Periodicals postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1999 / KOVAS - MARCH / VOL. L, NO. 3

ALYVŲ DARŽELIO DRAMA

Juozas Vaišnys, SJ

Jau gal prieš trisdešimt metų teko vesti pusiau uždaras rekolekcijas moksleiviams. Baigus rekolekcijas, pasikalbėjome apie dalyvių išpūdžius. Buvo paklausta, kuri konferencija jiems labiausiai patikusi. Įdomu, kad beveik visi atsakė: “Mąstymas apie Kristaus kančią, ypač Alyvų darželio dramą”. Prisiminkime, kas gi buvo ta Alyvų darželio drama.

Kartais pamokslininkai ar dvasinių knygų rašytojai sako, kad mūsų nusikaltimai sunkino Kristaus kryžių ir didino jo kančias, o mūsų geri darbai jam teikė paguodos. Daugeliui tai yra visiškai nesuprantama. Juk Kristus kentėjo jau beveik prieš du tūkstančius metų, tai kaip galėjo dabartinis mūsų elgesys jam turėti vienokios ar kitokios įtakos? Mes galvojame grynai žmogiškai ir į Kristų žiūrime, kaip į paprastą žmogų, bet jis juk buvo Dievas. Dievui nėra nei praeities, nei ateities, tik nuolatinė dabartis. Tad ir kenčiąs Kristus visus praeities ir ateities įvykius bei žmones matė dabartyje.

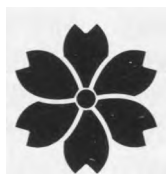
**Tēvas Bruno Markaitis SJ, muzikas, kompozitorius.
(1922-1998)**

Štai pirmojo Didžiojo Ketvirtadienio vakarą, lydimas nuliūdusių mokinių, jis eina į Alyvų darželį melstis ir pradėti savo atpirkimo darbo. Jis eina kentėti ir mirti. Palikęs savo mokinius budėti, Kristus paeina toliau, suklumpa tarp alyvmedžių, pradeda melstis, skausmingai virpėti ir net prakaituoti krauju. Visiškoj vakaro tyloj pasigirsta jo maldos žodžiai: “Tėve, tepraeina pro mane ši taurė, jei yra galima, tačiau tebūna tavo, o ne mano valia!” Naktis. Visur tamsu. Tik nedrąši mėnulio šviesa tartum stengiasi prasiskverbti pro alyvų šakas, nušviesdama nuliūdusį, skausmingą, krauju tekantį Kristaus veidą. Bet pagaliau, kaip Šv. Raštas sako, pasirodo angelas ir jį paguodžia. Kristus pasijunta toks energingas ir stiprus, kad pakelta galva eina drąsiai kentėti ir mirti.

Ne vienam gali kilti klausimas, dėl ko Kristus taip liūdėjo ir kankinosi. Argi jis bijojo mirties? Argi ne savo noru jis ją pasirinko? Taip, jis laisvai pasirinko kančią ir mirtį, todėl nei viena, nei kita jo negąsdino. Bet jis, matydamas visą ateitį ir ateities žmones, kuriuos jis rengėsi atpirti savo krauju, labai aiškiai matė ir visus savo steigiamos bažnyčios persekiotojus, visus krikščionių kankintojus, pradedant Neronu ir baigiant Stalinu bei kitais šių laikų religijos

priešais. Atrodė, kad jo kraujas bus veltui pralietas, kad jo kančia ir mirtis žmonių širdies nepajudins. Tai buvo pati didžiausia jo kančios ir liūdesio priežastis. O tas pasirodęs angelas tai buvo jo dieviškosios prigimties balsas, kuris jam priminė, kad ne visi žmonės bus tokie nedėkingi. Jis pamatė tūkstančius jam ištikimų sekėjų, kurie nebijos net gyvybės aukoti už jo paskelbtą mokslą. Jis matė visus kankinius ir šventuosius nuo pirmųjų amžių krikščionių iki mūsų laikų ištikimų krikščionybės herojų. Ir tai jam teikė paguodą, davė jėgų ir drąsos kentėti ir mirti, nes jo kraujas nebus veltui pralietas.

Jis ten, Alyvų darželyje, aiškiai matė ir kiekvieno mūsų nuodėmes. Jos didino jo kančią ir sunkino kryžių. Tačiau Kristus matė ir mūsų pastangas, mūsų gerus darbus, pasiaukojimus bei iš jo meilės kantriai nešamus kryžius. Tai buvo jam paguoda, tai įkvėpėjam vilties ir noro kentėti, tai lengvino jo nešamą kryžių, nes matė, kad kančia ir mirtis nebus veltui, kad daugelis jo ištikimų sekėjų tai įvertins ir supras, kad daugelis kantriai seks jį kryžiaus keliu, vedančiu į prisikėlimą.

■ Dainavos ansamblis, diriguojamas muz. Dariaus Polikaičio, sausio 24 d. Švč. M. Marijos Gimi-mo parapijos bažnyčioje Čikagos Marquette Parke suruošė religinį koncertą “Aukos keliu... grįžtu pas Tave”. Buvo giedama Gabriel Faure “Requiem” ir daug lietuvių kompozitorių giesmių. Koncertas buvo skirtas žuvusiems už Lietuvos laisvę, ypač tiems, kurie žuvo sausio 13 žudynėse. Dalyvavo choras, solistai Lijana Kopūstaitė Pauletti, Marius ir Audrius Polikaičiai, orkestras.

■ Pop. Jonas Paulius II sausio 22-28 d. lankėsi Meksikoje ir JAV. Meksikoje lankėsi ketvirtą kartą, o JAV septintą. O iš viso tai 85-ta kelionė į užsienį. Sausio 23 d. susitiko su Meksikos prez. Ernesto Zedillo, o sausio 26 d. St. Louis mieste su JAV prezidentu Bill Clinton. Visur popiežių sutiko ir jo Mišiose dalyvavo šimtatūkstantinės ir milijoninės minios žmonių.

■ 1999 m. sausio mėn. JAV lankėsi Lietuvos evangelikų liuteronų vysk. dr. Jonas Kalvanas. Sausio 24 d. jis dalyvavo “Tėviškės” parapijos pamaldose ir pasakė pamokslą. Giedojo parapijos choras, vadovaujamas muz. Arūno Kaminsko.

TRYŠ ŽVILGSNIAI ↓ GYVENIMĄ

Bruno Markaitis SJ

1. DĖKINGAS ŽVILGSNIS

Žengiame į naujuosius metus sveikinimų ir linkėjimų aiduose. Pagrindinė nuotaikos nata: viltis, kad šie metai bus laimingesni už praėjusiuosius. Viltis yra labai svarbus dalykas, ir kiekvienas žmogus turi jos didesnę ar mažesnę dalį. Gera tikėtis šviesesnės ateities, bet būtų neobjektyvu ir nelogiška tylomis praeiti pro visus geruosius dalykus, kurie buvo mūsų ištikimi ir kasdieniai palydovai praėjusiais metais.

Paskutinę Senujų Metų dieną Bažnyčia gieda "Te Deum" - nuoširdaus dėkingumo nuotaikoje—ragindama užmiršti nemalonus praeities pergyvenimus ir kviesdama atkreipti visą ir nepadalintą dėmesį į tuos dalykus ir nutikimus, kurie praityje yra mums davę skaidraus džiaugsmo, gaivalingos vilties ir širdį šildančios meilės; prisiminti aplinkybes ir veiksmus, kurie mus praturtino ne pinigais, bet kilniu gerumu ir mylinčia kantrybe. Žodžiu, visa tai, ką prisiminus darosi lengva ir ramu širdyje; visa tai, kas sudaro žmogaus tikrąjį turtą, kurio kancis neįkanda ir rūdis nesurūdina, kuris pragyvena žmogaus kūną, nuosavybę ir lieka pastovesniu paminklu už plieną ir akmenį.

Naujųjų metų pradžioje mes turime auksinę progą prisiminti ir suskaičiuoti visas dovanas, kurios mums atėjo iš Aukščiausiojo rankų per motiną žemę, tėvus, mokytojus, per draugus ir kaimynus. Tų dovanų labai daug, ir daug jų būsimame pamiršę, primiršę arba prie jų pripratę, laikydami jas gyvenimo neapsieinamomis būtinybėmis. Toks jau vidurkio žmogus, kad jis

greit apsipranta, greit pamiršta, daug ką laiko savaime suprantamu dalyku. Jis žiūri ne į gerus daiktus, kuriuos jam Apvaizda ir žmonės dovanojo, bet nuolat galvoja apie dalykus, kurių neturi, užmiršdamas, kad ką jis turi, yra daug brangiau ir vertingiau už tai, ko jis neturi.

Priežodis sako, kad žmogus ima vertinti gerą daiktą, kai jo netenka. Tai teisinga apie daiktus, dar teisingiau apie žmones. Bet kam mums laukti, kol mes ko nors brangaus neteksim. Kodėl šiandien pilnai, nuoširdžiai ir stipriai nepasidžiaugti tuo, ką turime.

Sveikata yra labai didelė dovana, ir paprastai kas ją turi, jos nevertina. Bet keista, kodėl žmogus, turįs silpną sveikatą, pradeda manyti, kad jis turi būti nelaimingas. Vieną dieną jis nueina į ligoninę draugo aplankyti ir pamato kitų žmonių ligas, kančias ir sunkenybes. Jis taip pat pamato, kad jie priima tą sunkią gyvenimo dalį drąsiai, gyva viltimi ir tikėjimu. Kas gi jo dažni sunegalavimai? Maži ir greit praeiną skausmeliai?

Kitam žmogui tenka apsilankyti protinėmis ligomis sergančiųjų ligoninėje. Staiga jis pradeda suprasti, ką iš tikrųjų reiškia turėti sveiką protą ir apsisprendimo laisvę. Kokia didelė dovana yra laikas, kuriame žmogus gali įprasminti savo gyvenimą ir išganyti savo asmenį.

Žmogus yra labai apsipratęs su laisve, ir ji atrodo jam savaime suprantamas dalykas, kaip oras, žemė, vanduo. Bet vieną dieną jis pamato kalinį, žiūrint į laisvai kunkuliuojantį gyvenimą pro grotuotą langą. Jis pamato invalidą, kurio

fizinė laisvė labai suvaržyta, kuris daugelyje atvejų yra visiškai priklausomas nuo kito, kad net pavalgyti vienas neįstengia. Tada jis pradeda suprasti, kokią dovaną Dievas jam davė judėjimo laisvėje daryti tai, kas reikalinga, naudinga, malonu arba išvengti to, kas skausminga, kenksminga, pavojinga.

Žmonių dauguma priima gyvenimą, kaip būtiną kasdienybę. Kito žmogaus mirtis mus šurpu nukrato, ir mes bandome kuo greičiausiai užmiršti tai, ką mūsų akys matė koplyčioje, kapinėse. Galvojame, kad mirtis yra pabaiga. Užmirštame, kad mirtis yra pradžia. Bet užuot bėgęs nuo viso to, kas mirtį primena, ar ne geriau žmogus padarytų, jei tomis progomis prisimintų, kokia be galo brangi Dievo dovana yra gyvenimas.

Neseniai mums teko skaityti apie žmogų, kuris turėjo širdies smūgį, bet laimingu sutapimu liko gyvas ir po kelių mėnesių gydymosi pamažu grįžo prie savo pareigų ir normalaus gyvenimo. Jis sako, kad tik po šios sukrečiančios patirties jis suprato, kad gyvenimas yra didžiausias turtas. Kokia nuostabi laimė būti gyvam, gyventi pasaulyje, bendrauti su žmonėmis! Kokia laimė žinoti savo ribotumus ir saiką. Nesijaudinti dėl smulkmenų, o didelius ir svarbius sprendimus palikti Dievo išminčiai. Pirma, būdavo, pro daugelį dalykų, jis praeidavęs užmerktomis akimis. Dabar jį žavėte žavi spalvos, garsai, dienos dangus, vėjuje judančios medžių šakos, į lango stiklą tikstą lietaus lašai. Saulėleidžio ar saulėtekio grožis pripildė jo širdį virpančia laime, ir jis spontaniškai dėkoja Dievui už begalinę malonę būti gyvu ir džiaugtis gyvenimu.

O kur kiti dalykai, apie kuriuos mes niekada nepagalvojame? Rodos, kas čia ypatingo kvėpuoti laisvai ir giliai — be jokios sunkybės ir suvaržymo. Bet tik asthma sergantį žmogų pamatęs, kuris iš paskutiniųjų gaudo orą, bando atsikvėpti ir negali, tik tada pradėti suprasti, kaip laimingas esi.

Kas padėkoja už telefoną? O kiek gyvybių jis yra padėjęs išgelbėti, kiek gero yra padaręs,

netikėtai nelaimės valandą pakviečiant gydytoją arba pašaukiant kunigą! Kas padėkoja už automobilį, tramvajų, lėktuvą, traukinį ir autobusą?

Kaip maža kas nuoširdžiai padėkoja už sotų, skanų ir kasdienį kąsnį! Ir šiandien yra kraštų, kur žmonės badu miršta milijonais. Kas padėkoja Dievui už savo namus, už tą mielą ir savą kampelį? Juk ir šiandien yra šalių, kur žmonės nieko sava neturi. Kas padėkoja už laisvą ir saugią ateitį, ramią naktį, už naują rytą?

Ar mes vis tebegalvojame apie rojų žemėje, kuriame nebus nei skausmo, nei rūpesčių, nei vargo? Žemėje buvo rojus vieną kartą prieš daug, daug metų. Ir tai buvo ne žmogaus, bet Dievo kūrinys. Bet pats žmogus savo ranka ir laisva valia jį sugriovė. Dabar jau kita mūsų dalia. Tiesa, civilizacija daro stebuklingą techninę pažangą, bet žmogaus nuodėmės ir dorybės lieka maždaug tos pačios. Mat žmogaus vis ta pati prigimtis. Nors daug kas galima ir reikia pakeist, pagerint, patobulint, nors praktiškieji mokslai tebedaro didelę pažangą, nors daug yra naujų ir nuostabių vaistų — žmogaus gyvenimą valdo ne penicilinas, kortizonas ar chlorpromazinas, bet Aukščiausiojo Ranka.

Yra dalykų ir aplinkybių, kurios pasiliks žemėje tol, kol žmogus gyvens, nes jie yra jo prigimties savybės ir ribotumai. Lygybė, teisybė ir visuotinė artimo meilė pasilieka idealai, kuriuos dar reikia įgyvendinti. Auga naujos ligoninės, prieglaudos, naujos butų kolonijos, bet kol gyvename žemėje, turime beturčių, ligonių, invalidų, bepročių. Mes patys skausmo ir kančios neišvengiame. Ne žemė mūsų tėvynė, bet Dievo dangus. Bet dėkui Dievui iš visos širdies už žemę, kurioje žmogus gimsta, gyvena ir subręsta dangui, kurią žmogus vertina, į kurią nuolat žiūri dėkingu žvilgsniu.

2. ROMANTINIS ŽVILGSNIS

Daugeliu progų mes linkime kitiems, o kiti linki mums — laimės ir sėkmės. Daug kartų vildamiesi klausėmės tokių ar panašių linkėjimų ir, savo ruožtu, juos siuntėme draugams ir

pažįstamiems. Liūdna pripažinti, kad nuo tų linkėjimų nei kiti, nei mes laimingesni nebūsime pasidarę. O linkėta, rodos, buvo nuosirdžiai ir prasmingai. Kur priežastys?

Pati svarbiausioji priežastis glūdi mūsų prigimties pastovume. Mat žmogaus prigimtis niekada iš esmės nesikeičia. Žmogus yra įdėtas į žmogiškosios prigimties rėmus ir jų išaugti bei praaugti jis neįstengia. Antgamtinė malonė ir gera valia gali apvaldyti neigiamuosius palinkimus arba duoti jiems teigiamą kryptį. Pati gi prigimtis iš esmės nepakeičiama. Kitaip žmogus liautųsi buvęs žmogumi.

Kita priežastis, kuri mums atrodo taip pat labai svarbi, ir apie kurią norėtume čia kalbėti, yra žmogaus romantinė pažiūra į gyvenimą. Turbūt kiekvienas žmogus žavisi herojumi ir slapčia pavydi jam herojiškųjų ypatybių. Jau vaiko amžiuje mes pastebime didžiulę pagarbą ir milžinišką dėmesį herojui. Konkrečios šio žavėjimosi formos keičiasi pagal kraštą, istoriją, papročius, bet turbūt visur mes rasime herojų kultą, kuris nuolat gyvas, patrauklus, nuolat įkvepiantis, nes pats žmogus nešiojasi gilų, nors ir slaptą norą būti herojumi. Su amžiumi šis noras darosi kuklesnis ir realistiškesnis, bet jis nuolat lydi žmogų. Jaunatvėje širdis svajingesnė, ir dar visas gyvenimas prieš akis. Todėl šio noro perspektyva tarsi nesulaikoma jėga tiesiai rankas į ateitį. Vyresniame amžiuje žmogus mato, kad jaunystės troškimai dar neišsipildė. Dar būtų ne per vėlu, bet jau nebėra energijos, nebėra jėgų. Senatvėje žmogus mato, kad šio noro perspektyva pakeitė kryptį. Ji dabar grįžta į praeitį, ir jos šviesoje žmogus kartoja jaunystės degančius žodžius, bet jau nebeturėdamas žemėje ateities ir bandydamas taikytis su gyvenimo likimu.

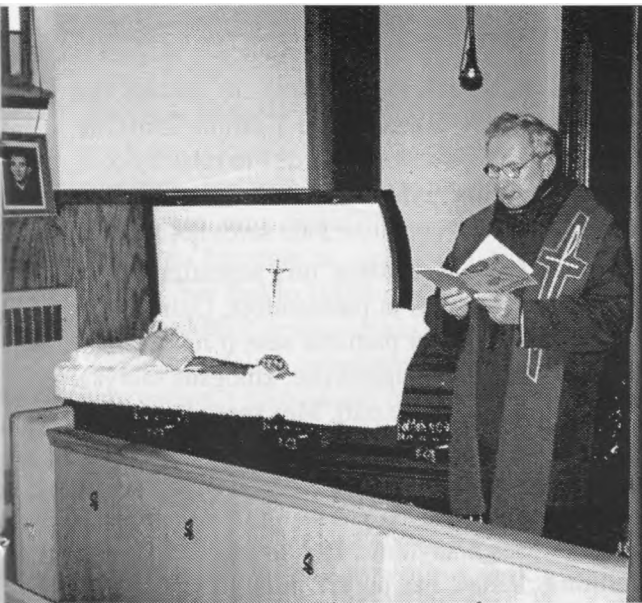
Gyvenime žmogus susitinka su herojizmu, ir jame kartoja sielos nuveikti ir palikti žemėje ką nors didelio, nuostabaus, apie ką kiti žmonės kalbėtų, girtų, pripažintų. Šis noras yra tuo įdomus, kad nors žmogus gyvenime jo neįvykdo, vis dėlto šis noras nudažo žmogaus nusistatymus savotišku idealizmu, kuris pasi-

reiškia ne sistemingu ir kasdieniu idealo siekimu, bet gerokai nerealistišku palinkimu apleistį smulkmenas ir laukti pasirodant didesnės svarbos dalykų. Mes sakome, kad šis noras yra gerokai nerealistiškas ta prasme, kad labai dažnai žmogus jo neįvykdo, nepaverčia apčiuopiamu gyvenimo tikrove. Šis noras dar ir dėl to yra nerealistiškas, kad jis nebekreipia dėmesio į smulkmeną, mano ją esant laiko gaišinimu ir laukia didesnės svarbos dalykų, kurie, deja, žmogų aplenkia, o jei ir apsilanko tai tik retomis progomis.

Turbūt kiekvienas nori būti turtingas, bet retas - ištvermingai ir per metų metus - taupo mažas ir neįspūdingas pinigų sumeles, kurios galų gale išauga į dėmesio vertą kapitalą. Dažnas pareiškia norą būti rašytoju, kalbėtoju, bet retas prisiverčia kantriai ir sistemingai lavintis, tobulintis, mokytis iš savo klaidų ir kitų patyrimo. Ne vienas nori būti puikiu pianistu ar dainininku, bet retas ištveria kasdienėje lavinimosi monotoniijoje. Daug kas pasiduoda savimylės sukurtam mitui, kad jau pakankamai dirbta, kad jau laikas nustebinti pasaulį neįprastu talentu.

Galų gale mes prisiartiname prie esmingojo herojizmo elemento, kuris dažniausiai būna klaidingai supastas. Šis esmingasis herojizmo elementas yra blaivusis aukos ir pareigos momentas. Herojus aukojasi praktiškai, konkrečiai ir iš skubaus reikalo, kurio kiti nemato, o jei mato, tai nedrįsta daryti tiesioginių išvadų. Kai herojus net gyvybės auką sudeda, niekur tuo metu negroja orkestrai, minios iš pagarbos ir nustebimo nešaukia valio. Herojus atlieka savo pareigą, kuri yra neįdomi, nepatraukli ir dažnai labai pavojinga. Čia nėra tos romantikos, kurią mes matome filmuose, apie kurią skaitome knygoje, kurią sukūrė menininko vaizduotė ir legendos nesiskaitymas su faktais.

Herojus atlieka savo pareigą, nors ji atrodo jam neįdomi, nepatraukli, pavojinga. Dažniausiai tai būna pats sunkiausiasis gyvenimo momentas ar momentų virtinė, reikalaujanti viso asmens pajungimo vienam dideliui darbui. Ne retai tai būna momentas, kuriame herojus mirš-

T. A. Paliokas skaito maldas T. Bruno Markaičio laidotuvėse prieš karsto uždarymą ir išlydėjimą.

J. Maleiškos nuotr.

ta, kad kiti gyventų. Kartais tai būna valanda, kurioje herojus viską praranda, kad kiti nieko neprarastų.

Iš šono žiūrint į tai, ką herojus atlieka, yra ir įdomu, ir patrauklu, ir įspūdinga. Iš šono žiūrėdami į herojų, mes matome jo drąsą, bet nepastebime, kai jis savo viduje kovoja su baime. Matome jo tikėjimą, bet nieko nežinome apie jo kovą su neviltimi. Matome jo meilę, kai jis savo širdyje kovoja su neapykanta. Herojus yra įdomus, patrauklus, įspūdingas kitiems, bet ne sau. Jame nėra svajingo romantizmo, bet užsispyręs ir blaivus pareigos atlikimas, plieninė valia ir ištvermė visuose tuose atvejuose, kai bėgti būtų logiška, kai klupti būtų žmoniška, kai pasiduoti būtų racionalu. Herojus atlieka savo pareigą ir jis neturi laiko akademinėms diskusijoms. Jis aukojasi, kai garbūs prelegentai aptaria aukos esmę ir prasmę.

Stebėdamiesi ir žavėdamiesi herojumi, mes pasisaviname ne jo blaivumą ir realistiškumą aukos ir pareigos atžvilgiu, bet praeivio ir žiūrovo entuziazmą gal ne tiek pačiam herojui, kiek jo žygdarbiams. Tokiu būdu savo pasaulėžiūrą į įvairius idealus, gyvenimo bei pašauki-

mo tikslus mes nudažome tam tikru romantizmu. Mes laukiame tik didelių įvykių ir ranka numojame į smulkias progas. Kai mums tenka sunkus pergyvenimas, mes nustembame, kad orkestras negroja Herojų Maršo, kad nesigirdi kovos trimitų, kad nėra guodančių, užjaučiančių, drąsinančių minių, kad mums visiems reikia kentėti, grumtis, nugalėti.

Gyvenimas paprastai mažai turi romantizmo, jis susideda iš kasdienybės, pareigos monotoniškos ir įvykių pilkumo. Dideli įvykiai yra reti svečiai. Be abejo, žmogus turi išmokti įprasminti kasdienybę idealu, pertraukti darbo monotonišką humoro ar metodo variantu, o įvykių pilkumui duoti gyvesnę spalvą. Šita prasme žmogus yra savo laimės kalvis. Bet jo dalia yra smulkūs darbeliai, kurie - metų perspektyvoje - yra tūkstančiai ir milijonai plytų, iš kurių išauga dangoraižis.

Kiekvienas žmogus yra herojus, jei jis nepaniekina smulkmenos ir kasdiene ištverme stato prasmingo tikslo dangoraižį. Kiekvienas žmogus yra herojus, jei jis gyvenimo kasdienybėje nepasiduoda monotoniškos slegiančiai nuotaikai, bet gyva ir pozityvia mintimi kiekvienai dienai duoda šviesų veidą, kiekvienai smulkmenai didžią vertę, kiekvienam skausmui šventą prasmę.

Jei mes sumaišome esminguosius heroizmo elementus su patrauklumu ir įspūdingumu, kuriuos herojaus asmuo iššaukia praeiviuose ir žiūrovuose, tai mes vaikomės pelkių ugnelę. Mat herojaus patrauklumas ir įspūdingumas yra greičiau heroizmo pasekmė negu statybinis elementas. Heroizmas gimsta tą minutę, kai auka ir pareiga susijungia siekti konkretaus ir neatidėliojamo tikslo, kurį diktuoja dvasinis idealas. Heroizmas triumfuoja, kai auka viršija pareigą. Kiekvienas žmogus tampa herojumi, kai jis supranta ir pergyvena šventąją aukos ir pareigos santykį, kai jis kenčia ir dirba prasmingai ir sąmoningai. Paprastai žmogaus auka ir pareiga apibrėžia smulkaus masto dalykus. Didelio masto dalykai nėra kasdienė žmogaus dalis. Bet kuklaus masto dalykai gauna nekas-

dienį dydį iš prasmingo žmogaus tikslo, kuriam pajungtas visas žmogaus gyvenimas.

Šitokia pasauležiūra turi remtis realistišku- mu ir konkretumu. Jei ji maitinama neprak- tišku romantizmu, daug laiko ir energijos žūva svajonių verpetuose, daug progų praleidžiama tik dėl to, kad jų kukli pradžia. Bet jei žmogus pasisavina herojaus realistiškumą ir prak- tiškumą, tai jis pradeda veikti, nelaukdamas ir neatidėliodamas, gyvendamas prasmingo tikslo perspektyvoje. Mat tik šios perspektyvos švie- soje gyvenimo tikslas atsistoja prieš žmogaus akis visu jam priklausomu dydžiu, o smulkme- na tampa organine visumos dalimi.

3. IŠMINTINGAS ŽVILGSNIS

Pasaulyje turime labai daug išsilavinusių žmonių, milijonus įvairiausių specialistų. Kiek- vienoje žmogiškosios veiklos srityje randame tūkstančius asmenų, kurie savo darbui yra gerai pasiruošę, kurie yra produktyvūs, patyrę ir kom- petentingi. Žodžiu, kiekviena gyvenimo sritis turi daug savos rūšies specialistų. Deja, yra viena sritis, kuri mums atrodo visiškai apleista. Tai yra žmogaus supratimo sritis - ta svarbiau- sioji žmonių santykiavimo plotmė, kur žmonės susitinka ne tik kaip mąstantys ir kalbantys gyvūnai, bet kaip nemirtingi asmenys su idea- lais ir problemomis, viršijančiomis ir žemę, ir patį žmogų. Tai yra vienintelė sritis, kur žmo- nės susitinka ir bendrauja kaip aukščiausiosios matomojo pasaulio būtybės.

Plačiajame universe tik žmogus turi supra- timo galią. Tik žmogus gali stebėti, tirti, kla- syti, samprotauti ir pasakyti: Suprantu! Kiek- vienas žmogus turi šią nuostabią galią, bet tik labai retas žmogus šia galia naudojasi. Daugu- moje ši žmonių galia glūdi neveikli ir nevaisin- ga. Kodėl?

Mat daugumoje žmonių ši galia yra nu- kreipta vienpusiška kryptimi, būtent į save. Savaimė aišku, kad žmogus turi suprasti ir save - tikrąjį, o ne įsivaizduotą save. Ne retai juk girdime žmones nusiskundžiančius - aš pats savęs nesuprantu. Bet kai žmogus visą supрати-

mo galią tik į save pakreipia, jis pasuka šios didelės jėgos teleskopą ne į tolimą žvaigždę, bet į artimą skruzdėlę. Gal dėl to tūlas žmogus, visą supratimo galią į save - ir vien tik į save - pakreipęs, turi atsidusti: Pats savęs nesuprantu!

Kiekvienas žmogus turi supratimo galią, bet ne kiekvienas ja pasinaudoja. Galimas da- lykas, kad žmogui pamiršti save ir nusikreipti į kitą trukdo viena aplinkybė: žmogaus santykis su pasauliu per save patį. Mes sprendžiame pa- gal save, pagal savo protą, skonį, patyrimą ir t.t. Tai yra bendrinis žmonių kelias. Būtų per drąsu, gal ir nepagrįsta, sakyti, kad tai yra klaidingas kelias. Mes manytume, kad tai yra visiškai pri- imtinas kelias, bet jis yra išstatytas dideliems pavojams. Žmogus, įpratęs spręsti pagal save, pradeda savo normas, reikalavimus ir sugebė- jimus taikyti kitiems. Dažnai girdimas pasaky- mas liudija: Kaip jis gali tai padaryti, jei aš ne- galiu?

Liūdnesnis posakis, taip pat gana dažnai girdimas, skamba: Jis? Ką gi jis gali? Atsaky- mas, nors ir neteisingas, bet labai aiškus: Jis labai maža gali arba nieko. Šis posakis liudija žmogaus įsisenėjusį paprotį kreipti supratimo galios teleskopą ne į tolimą žvaigždę, bet į ar- timą skruzdėlę. Tokiu būdu žmogus padidina savo svarbą ir sugebėjimą iki juokingumo ir karikatūros ribos. Jis tikrai vertas ne tik juoko, bet ir pasigailėjimo, jei jis akiai tiki savo netikru bei perdėtu svarbumu ir pranašumu.

Štai dvi priežastys, kodėl žmogus nepasi- naudoja supratimo galia. Bet yra dar viena priežastis, kuri mums atrodo pati svarbiausioji. Apie ją čia ir kalbėsime. Mes visi be išimties turime ydų ir silpnybių. Kai kuriuose iš mūsų tos ydos yra daugiau viduje, o kituose - daugiau išorėje. Tos kitų žmonių ydos ir silpnybės, ku- rios yra daugiau išorėje, greičiau atkreipia mūsų dėmesį ir greičiau mus suerzina. Saky- kime, mums tenka gyventi ir bendrauti su šykš- čiu žmogumi, ypač jei mes nuo tokio žmogaus esame finansiškai priklausomi. Mes žinome, kad šykštumas yra yda. Mes patys, rodos, ne- same šykštūs. Bet štai konkretus šykštumas ar-

time mus paliečia tiesiogiai ir nemaloniai. Mes pradedame kreiptis prieš žmogų, kurio šykštumas mus liečia. Mes jį pasmerkiame, nes jo šykštumas mus liečia. Mes jaudinamės dėl šykštumo žmoguje ne vien dėl to, kad žmogus šykštus, bet kad jo šykštumas mums gyvenimą sunkina. Mūsų išeities taškas esame mes patys. Supratimo galios teleskopą mes kreipiame į save pačius, į savo įskaudintą ir pažeistą asmenį. Mes net nebandėme suprasti šykštaus žmogaus, nes mes jį jau pasmerkėme. Ir padarėme didžią klaidą. Mat ne žmogus smerktinas, o tik pats šykštumas. Mes pasmerkėme žmogų, nes jo šykštumas mums gyvenimą sunkino, bet nebandėme gilintis į priežastis, kurios žmogų darė ar daro šykštą. Kadangi nesigilinome į priežastis, negalėjome suprasti žmogaus mąstysenos ir elgsenos ypatybių.

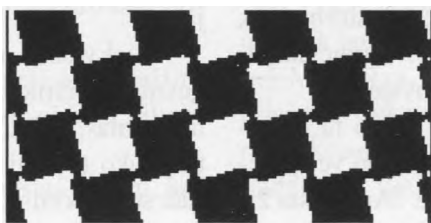
Štai dar vienas pavyzdys. Sakykime, mums tenka bendrauti su alkoholiku šeimos arba darbo ribose. Mus konkrečiai liečia kita žmogaus silpnybė. Liečia įkyriai, skaudžiai, kartais šlykščiai. Mes turime dažnų progų susidurti su apčiuopiamu alkoholizmu viename žmoguje ir pradedame kreiptis prieš tą žmogų, nes jo yda arba silpnybė sunkina mūsų gyvenimą. Mes daug dėmesio nekreipiame į tas pragariškas kančias, kurias pats alkoholikas turi iškentėti. Girdi, tai jo paties reikalas. Kam jis geria? Mes nesijaudiname dėl baisių alkoholiko pergyvenimų, kai jis mato savo asmens vertę ir garbę, žlungančią gyvenimo padugnėse. Net kada jis iš paskutiniųjų bando keltis, jis jaučia ironiškus kaimynų, net draugų, žvilgsnius, kai jį bado smerkiančios akys ir pirštai. Mes paprastai ir kategoriškai pasmerkiame alkoholiką, nes mums tenka su juo gyventi, nes jo pikta ir įkyri silpnybė sunkina mūsų gyvenimą. Mes ne-

suprantame žmogaus, nes, smerkdami silpnybę, pasmerkėme patį žmogų. Mes jo niekada nesuprasime, nes niekada nebandėme suprasti aplinkybių ir priežasčių, nuvedusių jį į žmogiškosios mizerijos bedugnę.

Čia mus pasitinka klausimas: Argi jau taip svarbu žmogų suprasti? Atsakymas mums atrodo gana paprastas. Labai svarbu žmogų suprasti, nes tai kiekvieno žmogaus giliausias troškimas. Štai kodėl mes dairomės, ieškome suprantančio žmogaus ir, jį atradę, labai pradžiungame. Iš kitos pusės, žmonės susitinka ir amžiams išsiskiria, net gyvendami po vienu stogu, kaip tik dėl supratimo galios. Kur jos nėra, ten žmonės skiria geležinė uždanga. Kur ji yra, ten balzamas gydo žaizdas.

Supratimas, be abejo, nėra komplimentas, nėra žmogaus silpnybės pateisinimas, nėra baimingas pritarimas. Supratimas yra objektyvus žmogaus arba jo veiksmų įvertinimas, susidomėjimas pačiu žmogumi. Kitais žodžiais, supratimas yra išmintingas žvilgsnis - daugiau negu vien šaltas apskaičiavimas arba bekraujė statistika, lyg žmogus būtų daiktas arba prekė. Supratimas yra išmintingas žvilgsnis, kuris atspindi draugišką ir gero linkinčią tiesą.

Mes visi ieškome supratimo. Jei mes ir kiti daugiau supratimo įsigytume, neaiškus ieškojimo kelias būtų lengvesnis ir trumpesnis. Svarbiausia, kad ieškojimas prasidėtų supratimo galios suaktyvinimu, supratimą rodant ir taikant ne sau, bet kitiems žmonėms. O kai mes žmogų pradedame suprasti, mumyse gimsta altruistinis interesas kita žmogiška būtybe. Mes daromės ne tik išmintingesni, bet ir kilnesni, universalūs ir dieviškesni, įnešdami į savo ir kitų gyvenimą tą elementą, kuris yra kertinis esminės žmogaus laimės akmuo: supratimas.

Aldona Jurkutė

Kunigą Bruno Markaitį esu mačiusi vieną kartą gyvenime. Buvau tik ką pradėjusi dirbti tėvų jėzuitų namuose. Tik ką - iš Lietuvos ir jau spėjau pasiilgti jos.

Buvo be skiriamųjų kunigo ženklų. Aukštas. Tiesus. Pasitempęs. Prieš mažutę mane atrodė milžinas. O antakiai - du tankūs ir juodi šepetėliai. Ir kitą pastebėjau akimirkiniu: labai gražios rankos (sutvertos muzikos garsams - pamaniau), ypatingai šiltos akys (sutvertos gerumui - supratau). Pažiūrėjo jis tada atidžiai į mane, gurkstelėjo arbatos iš labai, tikrai labai didelio puodelio ir be užuolankų paklausė: "Nemačiau tamstos anksčiau. Iš kur likimo atvesta?" Iš Lietuvos prisipažinau. "O ką tamsta veiki Lietuvoje". Reikėjo tada man pagalvoti, reikėjo po nosim suniurnėti buvau darbininke, įstaigos budėtoja, sekretore, mokytoja, buhalterė, gėlių pardavėja. Reikėjo, bet... nelabasis timpltelėjo už ir taip netrumpo mano liežuvio ir akimoku, užmiršus Sovietijos pagrindinį įstatymą (žemesnė už žolytę, tykesnė už peilytę...) įsistebeilijus į akis, žiūrėjusias tiesiai, atvirai, skvarbiai kaip mat išsiplepėjau, Lietuvoje vadovavus ir vedus radijo laidą "Kūryba". Man ištarus pavadinimą, tėvas Bruno dar kartą nužvelgė mano 5 pėdas, dar kartą siurbtelėjo, dar kartą kilstelėjo šepetėlius ir... greičiau pajutau nei supratau, kad esu įkliuvusi.

Pradžioje kalbėjome apie šį bei tą. Prisiiminė ir pasipasakojo nuo 1950 m. irgi vedęs religinę radijo valandėlę Čikagoje. "Ar tamsta ži-

nai, kaip čia atsirado Jaunimo centras?" Nežinojau. Dar ilgai nežinojau, kad būtent t. Bruno Markaitis talkino tuometiniam provincijolui tėvui Broniui Kristanavičiui, padėjo statyti Jaunimo centrą bei Jėzuitų namų koplyčią. Vėliau kalba nukrypsta Lietuvon link, į Vilniaus kraštą (ten 1922 metais t. Bruno pirmą kartą sušuko "jau ESU"). Kalbant apie prieškarinį Kauno teatrą dar įsiterpdavau. Pokalbis apie senąją lietuvių literatūrą labiau panašėjo į neišminktą pamoką. Vėliau be jokių ceremonijų buvau įstumta į filosofijos lankas (o, kad būčiau tada žinojus apie jo studijas Pulache, Pietų Vokietijoje!)

Pradėjome nuo indų išminčių. Aptarėme graikų filosofo Sokrato manymą, kad žmogus iš prigimties palinkęs į dorybę. Aš lemenau - ne visada ir ne kiekvienas. Tėvas Bruno sakė - taip. "Bet jam reikia mokslo, išminties iš knygų, diskusijų apie grožį, gėrį, tiesą. Sokratas pasiūlė sėkmingų priemonių sukilinti žmonių jausmams, praturtinti jų naujomis sąvokomis, nauju nusiteikimu žmogui ir aplinkai. Daugeliui jis buvo Kelrodis. Daugeliui jis davė gyvenimo tikslą. Į tiesą keliaujame per žmogų".

"O ką tamsta galvotumei apie kelią ir mus jame?"

Kiekvienas norime atrodyti truputį protingesni nei ištikrųjų esame. Mano filosofinis mąstymas, aišku, pasiklydo tarp dvejetuko ir trejetuko (senoji vertinimo sistema). Bet ištariau su įsitikinimu: "Žiūrint apie kokį kelią kal-

bame. Tą, kuriuo einame, ar tą, kuris mus akus veda...” Atrodo, kad t. Bruno manęs nei neišgirdo:

“Įvairūs žmonių keliai gyvenimo toliuose. Vieni platūs kaip didieji vieškeliai. Kiti - siauri, vingiuoti kaip miškų takeliai. Vieni keliai, rodos, tiesiai veda, o kiti ratais aplink vingiuoja. Treti, kiek pasisukę, užsibaigia aklu galu.

Kokie tie keliai bebūtų, juose susitinkame žmogų. Ir ne angelas iš aukšto dangaus, bet, žiūrėk, žmogus mums rodo ir gairę, ir kryptį. Kartais neaiškiai, mįslingai. Dažnai paslaptin-gai. Ne retai, rodos, mus aplinkiniu keliu žengti ragina. Bet...

Štai kiniečių išminčius Konfucijus. Toli jis gyveno nuo išrinktosios žydų tautos jos šven-traščių, turbūt nebuvo skaitęs, jos pranašų ir teisėjų balso, turbūt nebuvo girdėjęs ir vieną Dievą kitu vardu jis vadino. Bet skelbė nedve-jodamas, kad visi esame broliai, kad mus jungia žmonijos ryšiai. Todėl į žmones turėtume žiū-rėti kaip į brolius, juos kaip brolius mylėti, su jais broliškai gyventi ir elgtis. To laiko ir krašto žmonėms Konfucijus buvo švyturys. Visos tiesos jis neapšvietė, bet jo išminties tiesa krito ant vienos medalio pusės. Jei jis pasakęs, kad esame broliai, būtų pridėjęs, kad turime vieną Tėvą danguje, Konfucijus mums būtų davęs visą tiesą. Jis mums būtų davęs ne tik aiškų tikslą, bet neklaidingą įrodymą ir viliojantį motyvą.

Gal Konfucijus pats nujautė, kad jo tiesa buvo nepilna. Gal Konfucijus nujautė, gal žinojo, kad jis pats ieškojo didžiojo tiesos vieškelio. Vis dėlto, kad ir nenujautė, gal žinojo, kad jis pats ieškojo didžiojo tiesos vieškelio. Vis dėlto, kad ir nelabai platų tiesos kelią suradęs, jį ki-tiems parodė”.

Filosofinių požiūrių kelių ir brolybės tema lyg ir buvo išsemta. Gal dar ir atgausiu kalbos ir iškalbos dovaną.

“O ką, meldžiamoji, galvojate apie žodžius “menas menui”? Ar bandote suvokti, ar gilino-tės į jų prasmę?”

Menas menui? Na, pirmiausia, galvoju, kad

menininkas nekuria sau. Kūryba yra atkreipta į žmogų. Tapytojas ar skulptorius nekuria ketu-rioms muziejaus sienoms, bet žmonėms, kurie tą muziejų lankys. Kompozitorius nerašo muzi-kos, kad ji nebyle gulėtų užmirštose partitūrose. Jis rašo žmonėms.

Jei kūryba nukreipiama nuo žmogaus ir atkreipiama tik į meną, lyg menininkas būtų atsakingas tik menui arba konkrečiai tik ribotos grupės skoniui, tai jis paliekamas klaidžiamė kelyje, kuris neretai nuveda į kūrybą, pagrįstą ne “menas menui”, bet “menas kūrėjui”.

“Taip, taip ir dar kartą taip! Bet, - ir tai yra visų svarbiausia kalbant šia tema, - kūrėjas - nesvarbu, ar jis kūryboje vaduotųsi žodžiu, gar-su, vaizdu ar erdve - yra grožio apaštalas. Jo misija yra grožį kurti ir skleisti, nes Dieviškasis Menininkas į jo dvasią sudėjo neišpasakytus grožio turtus. Kūrėjas turi gyventi šiuo gražiu, ugdyti šį grožį, šviesti šiuo grožiu. Jis turi nusikratyti kliūtimis ir varžtais, kurie grožį pančiotų, kliudytų jo augimą ir klestėjimą. Jis turi išsižadėti asmeniškumų, nesveikos ambici-jos, aklo užsispyrimo, kad jo grožis taptų uni-versalus ir nebūtų apibrėžtas, susiaurintas, su-skurdintas. Priešingai, jo grožis turi būti platus, gilus ir laisvas. Bet savo laisvume jis turi būti grynai grožis: sveikas ir doras, įkvepiantis ir pakeliantis.

Kiekvienas menininkas - ar jis būtų meno kūrėjas, ar tik atkūrėjas bei atlikėjas - turi pa-justi didelę atsakomybę ne tik menui, ne tik Didžiajam Menininkui, kuris sutvėrė grožį, bet ir savo artimui, kuris - grožiui sutvertas - grožio trokšta ir ilgisi. Kokie prasmingi Jakšto žodžiai, kuriuos jis prašė iškalti lentoje: “Ne sa-vo ugnimi žėruojam, ne savo aplinkui šviesą liejam”.

“O kas žmones jungia” - vėl naujas klausi-mas, tik jau iš visai kitos operos.

Manychiau, kad pirmiausia - žmogiškoji prigimtis. Juk nesvarbu, kokia žmogaus spalva, rasė, kraujas, kokia kalba, tikėjimas, turtas, padėtis, - kiekvienas žmogus turi tą pačią

Bruno Markaičio SJ laidotuvių Mišias koncelebruoja A. Paliokas SJ, J. Vaišnys SJ ir prel. I. Urbonas.

J. Maleiškos nuotr.

prigimtį, kuri visus žmones jungia stipriau ir artimiau, negu bet kas šioje žemėje.

“Tamsta turi mąstymo dovaną. Neleisk snūduriuoti protui. Mąstyk. Visados ieškok atsakymo. Šalin tylos apsiaustą! Turėk akiplėšiškumo reikšti savo nuomonę vien jau todėl, kad gimė ji tavyje. Papildau: dvasia jungia žmones. Dvasia, kuri reiškiasi tiesa mintyje, santvarkoje ir pasauležiuroje. Dvasia, kuri reiškiasi meile, galinčiausiu ir patraukliausiu žmonių jungikliu.

Žmogaus dvasia, kuri reiškiasi tiesa ir meile, jungia žmones. Kūrybingoji žmogaus dvasia - visose kultūros plotmėse - jungia ne tik tautas, ne tik kalbas - ji tiltas tarp kontinentų. Mat joje sutirpsta perdėtas tautiškumas, ir siaurumas įgauna plotį. Ji - bežode kalba į milijonus kreipiasi, ir visi supranta jos mintį”.

Kūrybingoji žmogaus dvasia ... Kūrėjas.

Kūryba... Tai jos giliuose aruoduose glūdi didysis turtas, tai jos dvasingume regime ateities vizijas ir neatskleistas širdies paslaptis. Tai po jos šydu slepiasi nuolat gyvos žmogaus pastangos pasiekti stebuklingąjį grožio, gėrio ir

tiesos pasaulį, kuriame nėra formos netobulumo, minties lėkštumo ir idėjos nevaisingumo...

Tėvas Bruno buvo aiškiaregys arba minčių aiškiaskaitys. Kokia absoliučia klausia turėjo būti apdovanotas, jei išgirdo tai, ką tyliai tyliai tariau savo viduje? O kad išgirdo, liudijo tuoj pat veržliai išsakytos jo paties mintys: “Kūryba yra mįslingasis žmogiškosios būties prasiveržimas, nes joje pastebime nuolat neramų, visados gyvą ir nieku būdu nesulaikomą veržlumą skelbti tiesą ir grožį, kartais labai neįprastai pergyventą ir suprastą, bet perteikiamą atvirai ir drąsiai, nebojant nei kritikos, nei pajuokos, kartais nesiskaitant net su pačiu gyvybės turtu. Kūryba yra įkvepiantysis žmogiškosios būties veiksnys, nes jis liudija žmogiškosios dvasios pranašumą, jos nesenkantį išradingumą ir ypatingai jos nemirtingumą.

Kūryba neįsivaizduojama be kūrėjo, nors neretai pasitaiko, kad tiesa ir grožis konkrečiomis savo mįslingumo formomis gundo mus pamiršti kūrėją ir apsiriboti jo kūryba. Objektivumas neleidžia skirti kūrybos nuo kūrėjo,

nes kūrybos prasmingumas ir idėjinis tikslingumas reikalauja, kad tiek stebėtojas, tiek vertintojas gerai pažintų kūrėjo dvasios pasaulį, kūrybinę pasaulėžiūrą, jo intencijas ir interpretacijos niuansus. Juk kūrėjas gyvena savitame pasaulyje, kuris kitiems sunkiai, jei iš viso, prieinamas.

Tikrasis kūrėjas pasižymi nenuslopinamu veržlumu, idėjinio išradingumu ir darbo kantrybe. Jo nerami dvasia - bėgantis vanduo, kurio nepaslėpsi, nenusausinsi, neužtvenksi. Žiūrėk, jis prasigražia, prasiveržia, ištrykšta. Turbūt dėl to kūrėjo nenugąsdina kliūtys ir ribotumas, kuriuos uždeda aplinkybės ir nedėkinga laikų atmosfera. Jis pergyvena depresijas, nusivylimus, nepasisekimus - ir nepalūžta. Jis išklauso maža kuo pagrįstus priekaištus, paviršutinišką ir tokiu būdu neteisingą kritiką - ir neapkarsta. Jis keliauja tamsią bręstančios kūrybos naktį - ir nepamiršta saulės. Gyvena skausme ir kuria džiaugsmą. Vaizduoja kančią, bet dainuoja apie viltį. Jis dirba ir tada, kai daugelio nuleistos rankos rodo suglebimą ir nevaisingumą. Jis kuria net tada, kai visa aplinka gyvena stagnacija.

Tikrasis kūrėjas yra pastovusis liudininkas, kad tauta ar bendruomenė tebėra sveikos, kad joms teka viltinga ateities srovė. Kūrėjo tylios, bet darbščios ir nepailstančios pastangos perima tautos gyvenimą kažkoku paslaptingu gyvybingumu, kalbėdamos apie prasmingumą dirbti, siekti ir kovoti.

Tikrasis kūrėjas yra paskatinimas ir įkvėpantis padaršinimas, nes jis pats, likdamas ištikimas savo prigimčiai ir savo misijai, kitiems rodo pavyzdį žvelgti į gyvenimą ir žmogų platesniu žvilgsniu ir giliau siekiančiu supratimu. Jis dažnai atskleidžia mums dalykus ir jų savybes, kurių anksčiau nematėme, nepastebėjome. Ir nors kūrėjų didžioji dauguma senas tiesas mums skelbia, jų didybė glūdi kaip tik ten, kad jie sugeba mums pateikti naują bruožą, naują žvilgsnį, naują supratimą.

Todėl prie kūrybos tenka artintis su pagar-

ba, šviesia akimi ir brandžia širdimi”.

Kūrybos tema buvo išsemta, man garsiai nepratarus nė žodžio. Klydau. Kūrybos - taip. O prie kūrėjo tebuvo prisiliesta. Vos, vos - pirštų galiukais. Nes akimirksniu tėvas Bruno mane užpylė nauja lavina klausimų: “Nuolatos girdime kitus bandant kūrėjams nustatyti tam tikras bendrines gaires; štai šitokių būdu turėtų būti kuriama, štai tokiu būdu turėtų būti laukiama įkvėpimo, štai tokį stilių reikėtų pasirinkti, štai kūrėjui reikėtų eiti su gyvenimu, štai tokiu būdu mūsų gyvenimas turėtų suspindėti. Žodžiu, yra nuomonių, kurios bando mus įstatyti į tam tikrus rėmus. Todėl išdrįsdamas kalbėti apie save kaip kūrėją ir apie muziką, kurią esu sukūręs, tebekuriu ir ateityje tikiuosi sukurti, aš atvirai, be jokių ypatingų pretenzijų pasakyčiau, ką muzika man reiškia, koku būdu aš prie jos prieinu ir kodėl ji man asmeniniame gyvenime vaidina tokią svarbią rolę. Muzika galbūt yra viena iš ypatingesnių tikrovių žmogaus gyvenime - gal jau vien dėl to, kad ji taip skirtinga nuo kitų menų. Kiti menai yra apčiuopiamesni, konkretesni. Knyga, tapinys, skulptūra, architektūros monumentas, - tai vis konkrečios tikrovės. Bet muzika vyksta laike. Muzikos niekuomet negalima pagauti vienu žvilgsniu, vienu girdėsiu. Muzika prieš mus atsiskleidžia laike, o atsiskleidusi vėl pradingsta.

Turbūt esame padalyti didesniu ar mažesniu tikslumu į dvi žmonių grupes. Vienus galima pasiekti, sakykime, filosofiniu argumentu, silogizmu, premisomis. Mes galime dalyką logiškai išdėstyti, diskutuoti it tokiu būdu vienas kitam padėti pasiekti tiesą. Žinoma, ne visi tai sugeba tobulai įvykdyti. Bet didelė žmonių dauguma vis dėlto sugeba logiškai galvoti ir logiškai prieiti prie tiesos, bet yra taip pat labai didelė žmonių dalis, kurie prie tiesos prieina ne šituo būdu. Pradėjus jiems kalbėti, diskutuoti bet kokia tema, pakyla balsas, didėja garsas, tuojau prasiveržia emocijos. Ta didžioji žmonijos dalis, neprieinama filosofiniu argumentu, yra prieinama emociniu. Štai čia ir yra muzikos didžioji

misija, ypatingoji paskirtis ir didžioji jėga.

Tokia yra mano muzikinė samprata ir toks atsakymas, kodėl žmogus, kuris yra kunigas, eina ir kompozitoriaus-kūrėjo keliu. Tai paaiškina, kodėl žmogus, kuris pasiaukojęs religinei tiesai antgamtinėmis dimensijomis, eina muzikos keliu, neskirdamas tos muzikos nei į religinę, nei pasaulinę, bet tikrai į gerą ir į blogą, dar tiksliau - į įdomią ir į nuobodžią, ypatingai pabrėždamas faktą, kad muzika yra jėga.

Kiekvienas kūrėjas eina savo keliu. Neuždėsi jam varžtų: jis vis tiek prasiveržia, kad ir mažu šaltinėliu, kad ir maža srovele, jisai prasiveržia ir eina savo keliu. Ta maža srovelė, jeigu įvykiai taip susidėsto, jeigu žmogus turi užtenkamai ištvermės, darbštumo, koncentracijos, vaizduotės, talento, tas mažas šaltinėlis kartais tampa upe ir ta upė sugeba įtekėti į vandenyną”.

Toks ir ne visai toks ar maždaug toks pokalbis- liko atmintyje iš susitikimo su viena kartą sutiktu kunigu, kompozitoriumi Bruno Markaičiu, amžinybėn iškeliavusiu 1998-ųjų gruodžio 23 d. Vienos dienos pritrūko iki Kūčių vakarienės, dviejų iki šv. Kalėdų, o viso Gyvenimo neužteko pripažinimui sulaukti.

Sugrįžo trumpam į tėvų jėzuitų koplyčią tą baisią pūgomis pažymėtą savaitę. Jų pabūgę tik patys ištikimiausi atėjo atsisveikinti. Atpažinau sunertas kūrėjo-muziko-kompozitoriaus rankas. Pasigedau ypatingai šiltų akių. Nebebuvo ir tankių juodų antakių. Kūrėjo nebebuvo. Liko tikro įvertinimo belaukianti jo Muzika ir pasakutinė mintis: “Gimimu į šį pasaulį visi ateiname, mirtimi į amžinybę visi iškeliaujame. Gerumu save išganome, blogumu save praeikiame. Nuodėmė ir blogu papročiu virstame

nusidėjėliais, dorybe ir malone tampame šventaisiais”...

Tėvas Bruno Markaitis sukūrė daugiau kaip šimtą instrumentinių ir vokalinių kūrinių, kurių dalis išleista plokštelėmis JAV ir Australijoje. Tų kūrinių gaidas spausdino “Muzikos žinos”, Čikagos lietuvių opera, atskirais giesmių rinkiniais - tėvai jėzuitai. 1957 metais B. Markaitis laimėjo dvi premijas dainų ir giesmių konkurse. 1958 metais “Dainavos” ansamblis ir NBC simfoninis orkestras atliko jo “Kančios naktį”, o 1961 metais Fransua Dalbertas įrašė jo sonatą smuikui, kuri pakartotinai buvo transliuota per JAV, Kanados, Pietų Amerikos, Europos ir Japonijos radijo stotis.

1965 metais tėvo B. Markaičio kantatą *Vilniaus varpai* atliko Čikagos lietuvių operos choras ir Čikagos simfoninis orkestras, o 1967-aisiais jo *Bendruomeninės Mišias* Karnegio salėje (garsiajame *Carnegie Hali*) giedojo Niu-jorko *Interfaith* choras. 1968-aisiais šis choras atliko *Kalėdų poema* ir kūrinių *Džiaugsmingai giedokite*. B. Markaičio kūrinius taip pat atliko Baltimorės simfoninis orkestras. 1970 metais Čikagos Lojolos universitetas savo šimtmečiui pažymėti užsakė oratoriją “100 saulių”.

Tėvas B. Markaitis 1976-1977 metais buvo Čikagos mokslo ir pramonės muziejaus kompozitorius. 1988 metais jis pradėjo ruošti operą *Kalanta* ir oratoriją Lietuvos krikšto sukakčiai paminėti, tačiau šių kūrinių nebegalėjo užbaigti. Tėvo B. Markaičio rankraščiai saugomi Muzikologijos archyve, Čikagos Jaunimo centre.

Tėvas B. Markaitis buvo Tarptautinės šiuolaikinės muzikos draugijos narys, priklausė Floridos kompozitorių sąjungai ir kitoms profesinėms muzikų organizacijoms.

EUCCHARISTIJOS PASLAPTIS

Kostas Paulius

“Mano kūnas tikrai yra valgis, ir man kraujas tikrai yra gėrimas. Kas valgo mano kūną ir geria mano kraują, tas pasilieka manyje, ir aš jame. Kaip mane yra siuntęs gyvasis Tėvas ir aš gyvenu per Tėvą, taip ir tas, kuris mane valgo, gyvens per mane” (Jn 6, 55-57).

Tie Jėzaus žodžiai yra taip nuostabiai tikri, kad jie aiškiai pasako, jog nieko nėra svarbesnio ir didingesnio visoje žemėj kaip Eucharistija, kurioje Jis Pats ateina.

Todėl ypatingai yra svarbu dalyvauti šv. Mišiose ir priimti Jėzų Eucharistijoje. Kai mes meldamiesi mąstome, tada pradedame geriau, giliau, nekomplikuotai bet paprastai suprasti Eucharistijos reikšmę, prasmę ir svarbumą savo gyvenime. Tada mums labai aišku, kodėl turime dėti pastangas, šalindami visas kliūtis, trukdymus, sunkenybes, nepasiduodami įvairioms negalėms, kad kasdieną galėtume dalyvauti šv. Mišiose ir priimti Jėzų Eucharistijoje - Komunijoje.

O kai mes Jį taip priimame, tada Jis Pats mums atsiduoda su ta nuostabia meile ir gailėstingumu, kad tik mes turėtumėm tą tikrą, nuostabų, nepaprastą, prasmingą ir verčiausią gyvenimą, kokio pasaulis duoti mums negali.

Todėl mums nieko svarbesnio visoje žemėje nėra kaip dalyvavimas šv. Mišiose ir Jėzaus priėmimas šv. Komunijoje. Juk joje pats Jėzus pas mus ateina, ir tai yra stebuklų stebuklas! O tai yra mūsų gyvenime svarbiausias, verčiausias, nuostabiausias ir nepaprasčiausias įvykis, kuris mūsų gyvenimui duoda tikrą prasmę. Juk tada pas mus ateina pats Jėzus tame stebuklingame pavidale, kurį mes galime priimti tik turėdami tikrą, gilų ir nuoširdų tikėjimą, kuris irgi yra Dievo malonės dovana, ir kai mes tą Jo dovaną priimame visu nuoširdumu ir dėkingumu, tada Jis pats ugdo mūsų tobulumą.

O tasai Dievo meilės nuostabumas tiesiog beribis, kurio mes savo samprotavimais negalime gerai suprasti ir įvertinti. O jei mes tą Jo nuo-

stabiliausią dovaną nuoširdžiai priimame, tad mūsų gyvenimo darbai gali nešti gausių vaisių, nes juk pats Viešpats tuose darbuose veikia. Tada mes geriau galime suprasti ir tikime, kad be Jo malonės ir pagalbos visi mūsų darbai, veikla ir pastangos negalėtų nešti tokių gausių vaisių.

O kai mes priimame Jėzų Šv. Eucharistijoje, einame saugiausiai tobulumo keliu, nes pats Jėzus gyvena mumyse, lyg tabernakulyje, tuo būdu ypatingai mums padėdamas, įkvėpdamas, skatindamas, duodamas jėgų ir tvirtybės, kad nepasiduotumėm savo ydoms ir silpnybėms. O tai ir yra saugiausias ir tikriausias pagelbėjimas, kad tame kelyje į laimingąją amžinybę eidami, neklaidžiotume. Tada mūsų gyvenimo planai ir sumanymai nebus dominuojami tik žemiškų reikalų ir rūpesčių, bet vedami dvasinio gyvenimo svarbumo, kuris yra virš visko.

O jei stengsimės gyventi nuoširdžiai, uoliai ir ryžtingai pagal tą tikrąjį ir aiškų tikėjimą, kurį mums duoda Šventoji. Eucharistija, tada, vykdydami tik Dievo valią, viską darysime prasmingai, ryžtingai, vertingai ir nesiliaujančiai.

O kad visuomet visa tai turime vykdyti nuoširdžiai, uoliai ir ryžtingai, Jėzaus mokiniai, kurie su Juo gyveno, viską matė ir patyrė, visa tai mums liudija, skatina ir moko, kaip turime Šventąją Eucharistiją branginti neabejodami ir jos veikiami pagal Dievo duotą tikėjimą nuoširdžiai ir ištikimai gyvendami.

O jei mes stengsimės ryžtingai gyventi pagal tą tikrą ir aiškų tikėjimą, kurį mums duoda Šventoji Eucharistija, tada mūsų visa veikla, darbai, pastangos ir visas gyvenimas turės didelę vertę ir prasmę Dievo akyse ir mes tikrai gyvensime vertingai, prasmingai ir nesiliaujančiai.

Visi mūsų veiksmai, kuriuos dažnai kartojame, formuoja mūsų asmenybę tokią, kokiomis mintimis vadovaujamės ir kokių tikslų siekiame. Užtai jei visas mūsų dėmesys sukoncentruotas į Dievo valios vykdymą iš meilės Jam ir žmonėms, tada einame tikruoju tobulybės keliu, o toksai mūsų gyvenimo pavyzdys geriau liudija, veikia ir įtikina žmones, negu žodžiai ir įrodinėjimai.

O Jėzus Eucharistijoje, kurį priimame Šv. Komunijoje, juk ir formuoja mūsų asmenybę tokią, kokios Jis ir nori. Todėl labiausiai ir tikriausiai mums padeda augti šventume Jėzus Eucharistijoje, kai dalyvaudami šv. Mišiose Jį priimame Šv. Komunijoje. Tad kaip nepaprastai ir nuostabiai daug gauname dalyvaudami šv. Mišiose! O Jo veikiami mes galime naudoti ir mūsų gyvenimo kiekvienos valandėlės laiką prasmingiausiai ir verčiausiai.

Kai mes kasdieną priimame Jėzų Šv. Eucharistijoje, saugiausiai einame šventumo keliu, nes juk pats Jėzus gyvena mumyse lyg tabernakulyje, mums padeda, įkvėpia, skatina, drąsina ir duoda jėgų nepasiduoti ydoms ir silpnybėms. Tai ir yra geriausias ir saugiausias užtikrinimas, kad tame mūsų gyvenimo kelyje neklaidžiosime.

O tada ir mūsų gyvenimo planai ir sumanymai bus prasmingesni ir vertesni Dievo akyse, nes Jėzus mums ir patars Jo planus pritaikyti mūsų gyvenimo kelionėje.

Juk apaštalai liudija, ką jie girdėjo Patį Jėzų jiems sakantį, jog Jo kūnas ir kraujas yra tikras valgis ir gėrimas.

Užtai, kai maitinsimės tuo nuostabiu, nepaprastu ir stebuklingu valgiu ir gėrimu, savo gyvenimo kelyje dvasiškai nebūsime alkani, ištroškę ir nusilpę.

■ Kazimierietė sės. Angelė Balčiūnaitė, sulaukusi 83 m., vienuolyno įžaduose išgyvenusi 52 m., mirė 1999 m. sausio 5 d. Ji mokytojavo lituanistinėse mokyklose, dėstydamą lietuvių kalbą, ir keletą metų Čikagos aukštesniojoje mokyklose, dėstydamą tikybą.

ŠAUKŠTAS

Sesuo Ona Mikalaitė

DANGAUS

Vienas kunigas kartą pasakojo, kaip lietuvių bažnyčioje sekmadienio Mišioms pasibaigus, jis išėjo pasisveikinti su parapiečiaus. Prie jo priėjo nedidelė mergaitė ir, galvutę pakėlus, jo paklausė:

- Kunigėli, kaip galima gauti šaukštą dangaus?

Kunigas minutę stabtelėjo, nesuprasdamas klausimo. Mergaitė bandė paaiškinti:

- Žinot, kaip toj giesmėj, kurią giedojom per Mišias: "Suteik mums palaimos ir šaukštą dangaus..."

Staiga kunigas šyptelėjo supratęs. Mišių metu buvo giedama giesmė "Prieš tavo altorių", kurioje yra eilutė: "Suteik mums palaimos iš aukšto dangaus"...

- Vaikeli, - tarė jis, - jeigu Dievą mylėsime, Jis duos mums ne tik šaukštą dangaus, bet ir visą dangų!

Vaikai dažnai būna atviresni negu suaugę apie tai, kas jiems iš tikro rūpi. Vienas tikybos mokytojas paklausė savo mokinių: "Jeigu galėtumėt Jėzų paklausti vieno klausimo, ką labiausiai norėtumėt sužinoti?" Daugumas mokinių pasisakė, jog klausytų: "Koks yra dangus?"

Visais laikais žmonės domėjosi pomirtiniu gyvenimu, o ypač, koks yra dangus. Gal tai artėjančio milenio dėka, bet paskutiniu laiku žmonės vėl susidomėjo dangumi. Hollywoodas tą smalsumą patenkinti norėdamas, susuko nemažai filmų apie pomirtinį gyvenimą. Bet grafiški pragarų ir dangaus atvaizdavimai, neparodo didelio jautrumo religiniams įsitikinimams. Antra vertus, tie filmai patraukia dėmesį, išjudina mintis.

Ar žmonės tiki dangumi?

1997 m. *Time* žurnalas išspausdino straipsnį, pavadintą "Ar dangus egzistuoja?" (1997.3.24, p. 71-78). Straipsnio autorius teigia, jog Amerikoje nemažai žmonių tiki, kad dangus yra, nors bažnyčiose, apie dangų kalbama retai.

Buvo padaryta telefoninė apklausa, kuri atnešė įdomių rezultatų. Paklausti, ar tiki dangumi, kur po mirties žmonės amžinai gyvena su Dievu, 81% iš 809 apklaustųjų atsakė: taip.

Pasirodo, kad žymiai mažiau tiki pragaru, kur nedorieji bus nubasti - tik 63%. Paklausti, kur dangus būtų, 67% atsakė, kad kažkur aukščiau. Tik 15% pasisakė tikį skaistykla. Daugumas paklaustųjų pasisakė, jog danguje tikisi rasti šv. Petrą ir angelus, bet, kas ten daugiau yra, nežinojo.

Daugumai žmonių dangus tampa aktualus, kai miršta artimas ir mylimas asmuo. Norime tikėti, kad mūsų mylimi asmenys nedingsta, o nueina į dangų, bet šiaip, dangus mums nėra taip labai įdomus. Nepaisant dabartinio populiarus susidomėjimo angelais ir stebuklais, ligi šiol nepasireiškė atitinkamo susidomėjimo dangumi, kur angelai gyvena ir iš kur stebuklai ateina.

Dabartiniu metu krikščionys dvasininkai nerodo didelio entuziasmo žmonėms aiškinti apie dangų. Kadaise žymusis pamokslininkas Billy Graham kalbėdavo, jog jam dangus lygiai toks realus kaip Londonas ar New Yorkas ir kad jis tikisi dangaus gatvėmis važinėti auksiniu kadiraku. Vėliau jis jau vengė taip grafiškai apie dangų kalbėti. Vienas metodistų pastorius, kurio bažnyčia Vašingtone, netoli Baltųjų rūmų,

pasisakė, jog jam nerūpi nei dangaus geografiija, nei jo architektūra. Jis iš viso netiki, kad dangus galėtų būti specifinė vieta kur nors erdvėse. Pamoksluose jis žmonėms sako, kad svarbiausias dalykas mums čia, žemėje, tai pasitikėti Dievu.

Ir kiti dvasininkai retai dangų mini, nes mano, kad tikintiesiems tai nuobodu. Lyg ir atrodytų, kad 20-jo amžiaus pabaigoje, daugumai krikščionių dangus paskendo kažkur miglose drauge su kitais mitais.

Nė katalikai nepasižymi svarstybomis apie dangų. Richard McBrien, kuris išleido enciklopedinę katalikų tikėjimo tiesų apžvalgą (*Catholicism*, 1994), apie dangų rašo nedaug. Jo nuomone, „raidiškas, vaizdinis apibūdinimas dangų daro neįtikėtinu“. Savo knygoje jis plačiai aprašo biblinę Dievo karalystės sąvoką, o dangų gana lakoniškai apibūdina: „kur gyvena Dievas ir šventieji“. Aiškinimuose jis pasinaudoja šv. Tomo Akviniečio sąvoka: danguje džiaugsimės Dievo regėjimu veidas į veidą (*beatific vision*), o tai reiškia *visišką žmogiškojo asmens susivienijimą su Dievu* (p. 1166). Ir dar priduria, jog dangus nėra kažkoks mitas nei egoistiškų žmogaus troškimų patenkinimas, o visos jo žmogiškosios egzistencijos tikslas.

Didysis mūsų amžiaus teologas Kari Rahner taipogi nedaugelį savo teologinių svarstybų skyrė dangui. Daug rašęs apie mirtį, jis teigė, jog mirties momentą žmogus pasitinka aktyviai, tai paskutinio ir lemiamojo apsisprendimo momentas. Jis apsisprendžia už ar prieš Dievą ir nuo to priklauso jo amžinoji laimė ar nelaimė. Pasak Rahnerio, kiekvienas asmuo giliausioj savo gelmėj ilgisi begalybės. Mirtis jį galutinai išlaisvina ir po mirties jis „gyvena nesuvaržytu ir neapribotu gyvenimu, kaip ir pats Dievas. Mūsų paskirtis yra amžina laimė nesibaigiančioje Dievo regėjimo šviesoje“.

Sąvokos ir patirtis

Anksčiau minėtos sąvokos aptaria dangų teologiškai, tačiau jos mažai tesušildo širdį.

1975 m. išėjusi dr. Raymond Moody knyga,

pavadinta *Life After Life*, t.y. *Gyvenimas po gyvenimo*, sukėlė didelį susidomėjimą eilinių žmonių tarpe ir didelį furorą tarp mokslininkų, gydytojų bei teologų. Moody surašė jam papasakotus įvairių sunkiai susirgusių žmonių išgyvenimus, atsidūrus ant mirties slenkščio. Šie asmenys patyrė klinikinę mirtį ir bandymus juos atgaivinti. Jie pajuto sielą atsiskiriančią nuo kūno ir galėjo lyg iš šalies stebėti, kas dedasi su paliktu kūnu. Savo kelionę į Anapus visi atpasakojo gana panašiai. Daugumas džiaugėsi, jog juos palydėti atėjo jiems brangūs jau anksčiau mirę asmenys. Ir tikintieji, ir netikintieji išgyveno susitikimą su šviesia būtybe - krikščionys ją vadino Kristumi - kuri maloniai juos priėmė ir padėjo apžvelgti savo gyvenimą. Tos apžvalgos dėka, kiekvienas įvertino savo nueitą kelią ir suvokė, jog svarbiausi dalykai - tai išmintis ir meilė. Ir sugrįžę atgal į savo žemišką gyvenimą, jie tai prisiminė, o kai kurie gana radikaliai pakeitė savo gyvenimo kryptį. Visi, tokią patirtį turėję, pasisakė, jog labai nenorėję grįžti į savo žemišką gyvenimą, išgyvenę nuostabią ramybę bei džiaugsmą, tačiau grįžo, pareigos ar savo mylimųjų šaukiami.

Knygos įžangoje žymi gydytoja ir mokslininkė Elizabeth Kubler-Ross, pati daug dirbusi su mirstančiais, rašė: „Dr. Moody moksliški tyrinėjimai, kuriuos šioje knygoje aprašo, apšvies daugelį ir patvirtins, ko buvome mokomi du tūkstančius metų: kad pomirtinis gyvenimas yra“.

Ką sako Šventasis Raštas

Senasis Testamentas gana šykštus pomirtinio gyvenimo aprašymais. Pomirtinis gyvenimas ir mirusiųjų prisikėlimas gana vėlyvos sąvokos senovės izraelitų tikėjimo istorijoje. Antroje Makabėjų knygoje (parašytoje daug maž 100-150 metų prieš Kristų) aiškiai kalbama apie Dievui ištikimųjų mirusių prisikėlimą amžinajam gyvenimui. Kankiniai, mirę dėl savo tikėjimo, kaip senelis Eleazaras (2 Mak 6, 18-31) ir septyni broliai (2 Mak 1, 1-42) mirties momentą pasitinka drąsiai, pasitikėdami, jog

Dievas vėl jiems suteiks gyvybę, atkurdamas iš naujo (2 Mak 7, 28-29). Judas Makabėjus, religinio pasipriešinimo vadas, sužinojęs, kad kai kurie jo kariai žuvo nuodėmėje, siunčia pinigų aukoms už juos, tikėdamas mirusiųjų prisikėlimu (žr. 2 Mak 12,38-46).

Daugmaž to paties laikotarpio *Išminties* knyga, iš kurios ir šiandien skaitome, laidodami savo mirusius, apie mirtį ir pomirtinį gyvenimą beveik krikščioniškai kalba.

*Betgi teisiųjų sielos yra Dievo rankoje,
ir kančia jų nepalies.*

*Kvailų žmonių akimis atrodė, kad jie mirė, -
jų išėjimas buvo laikomas nelaime,
jų kelionė iš mūsų gyvenimo visiška žūtimi,
tačiau jie yra ramybėje (Išm 3,1-9).*

Senovės egiptiečiai turėjo aiškią ir pernelyg konkrečią pomirtinio gyvenimo sąvoką - jiems tai buvo tęsinys žemiškojo šiaurės pusrutulio gyvenimo džiaugsmų. Izraelitai ilgus amžius pasitenkino gana miglota *Šeol*, tamsios ir niūrios mirusiųjų buveinės, sąvoka. *Šeol* - mirusiųjų karalystė - slypi kažkur giliai po žeme (Pr 37,35; Ps 31,17; Iz 38,10). Tačiau ši paslaptinė vieta nėra paslėpta Dievui, kuris ir ten viską regi-

Dangus senovės izraelitų dažnai rašomas daugiskaitoje, o mūsų kalba verčiamas “dangūs” - tai dangaus skliautas, Dievo sukurto kosmoso dalis. Si žmogaus nuostabą sukelianti tikrovė žavi savo skaidrumu, šviesa, pastovumu. Izraelitai, drauge su dauguma rytų semitų manė, kad dangus daugiasluoksnis ir kažkur tuose šviesos kupinuose sluoksniuose gyvena Dievas. Dievo karalystė vadinama “dangaus karalystė”. Dievo sostas danguje, o tai iš tikrųjų reiškia, kad ir dangus, ir žemė priklauso Dievui, o Jis esąs virš visa ko, kas žmogaus akims regima:

Viešpats taip kalba:

dangus — mano sostas,

o žemė - mano kojoms suolelis (Iz 66,1).

Ir psalmė kalba, kad Dievas artimas visai kūrinijai:

Jei žengsiu į dangų, ir tu tenai būsi,

jei leisiuos mirties karalijon, tavęs neišvengsiu. ..

(Ps 138,8)

Dangus, iškylantis aukštai virš žemės, priemena Dievo transcendenciją, tačiau iš to nepasiekiamo dangaus Dievas gali pasiekti žemę ir tapti artimas žmogui. Žmogui nusikaltus, ryšys tarpo žemės ir dangaus nutrūko, nors Dievas ir toliau atveria dangaus vartus, žmogui siųsdamas savo palaimos dovanas - lietų žemei drėkinti ir maną dykumoje pamaitinti. Savo malda ir Dievo garbinimu žmogus bendrauja su Dievu ir tuo momentu žemiškasis ir dangiškasis pasaulis vėl susiliečia.

Rojus iš graikų *paradeisos* - tai žodis, kilęs iš dar senesnio persų kalbos žodžio *pardēs*, kuris reiškia sodas. Šventraščio kalba rojus nusako pirmąją palaimingą, dar nenušikaltusio žmogaus būseną, kuomet jis galėjo artimai bendrauti su Dievu. Prarasto rojaus atgavimas - tai Senojo Testamento pranašams būdinga sąvoka. Pranašai kalbėjo, jog ateis diena, kuomet Dievas atkursiąs rojų, ir dar nuostabesnę negu pirmąją. Tame rojuje gamta bus nuostabiai derlinga (Am 9,13; Jer 31,23-26; Jl 4,18). Taika viešpataus tarp žmonių ir gamtoje bei gyvūnijoje (Iz 2,4; 11,6-9; Hos 2,20). Bus galutinai sunaikinta kančia ir mirtis (Iz 35,5 ir 65,19) ir viešpataus visuotinis džiaugsmas (Iz 35,10; Jer 31,12-13). Vienas ryškiausių to džiaugsmo įvaizdžių - tai turtinga puota su gausiais valgiais, kur už to paties stalo vaišinsis Dievas su žmogumi. Ilgainiui šios pranašystės pritaikytos Mesijo atėjimo laikmečiui - Dievo siųstasis visa tai įvykdys, atkurdamas Dievo karalystę žemėje. Ši prarasto rojaus atkūrimo nostalgija ir liko žydų tautoje, nesulaukus Mesijo.

Naujajame Testamente dangus dažnai Jėzaus minimas. Evangelijose žodis *dangus* pasitaiko 39 kartus, o *rojus* - 3. Jėzus nuolat kalba apie dangaus karalystę ir apie savo Tėvą, esantį danguje. Kalbėdamas apie dangų, Jėzus nusako

ne kažkokią tolimą, neapčiuopiamą tikrovę, o tai, kas Jam labai artima, ką Jis pats yra matęs ir patyręs. Jis pažįsta dangaus karalystės paslaptis (Mt 13,11) ir artimai bendrauja su dangiškuoju Tėvu (Mt 12,50; Jn 5,19). Jėzus sakosi pats iš dangaus atėjęs ir ten sugrįšiąs (Jn 6,34 ir 62); Tėvo jam pavestas darbas - atstatyti nutrukusį ryšį tarp dangaus ir žemės (Mt 6,10). Savo atperkančia mirtimi ir prisikėlimu Jėzus "išaukštintas virš dangaus", t.y. virš dangaus skliauto esančioje Dievo buveinėje (Žyd 7,26). Jėzus buvo žadėjęs ir saviesiems paruošti vietą savo Tėvo namuose, kad Jo sekėjai būtų ten, kur Jis yra (Jn 14,2-6). Įžengęs į dangų, "kad nuo dabar mus užtartų, stovėdamas prieš Dievo veidą" (Žyd 9,25-27), Jėzus patvirtina atnaujintą sandorą tarp dangaus ir žemės. Iš dangaus, kur dabar sėdi Tėvo dešinėje (Žyd 12,2), Jis antrą kartą ateisias žemėn (Mt 24,30-31; Lk 17,22-37; Apd 1,11).

Šv. Pauliui dangus - tai būti drauge su Kristumi. Savo mylimiems filipiečiams jis rašo: "...verčiau man mirti ir būti su Kristumi, nes tai visų geriausia..." (Fil 1,23). Būti su Kristumi - tai Pauliaus žemiškosios kelionės tikslas ir jo darbų atpildas. Prie tos minties jis sugrįžta daugelį kartų savo laiškuose. Korintiečiams jis mini, jog pats gavęs dovaną patirti dangaus džiaugsmą, bet apie savo ekstazę kalba trečiuoju asmeniu, lyg nedrąsiai ir nenoromis: "...buvęs pagautas ir iškeltas iki trečiojo dangaus. Ir aš žinau, kad šitas žmogus (t.y. pats Paulius), - ar kūne, ar šalia kūno - nežinau, Dievas žino - buvo paimtas į rojų ir girdėjo slaptingus žodžius, kurių nevalia žmogui ištarti" (2 Kor 12,2). Šioje žemėje žmogus nesugeba suvokti ar išreikšti, kokia yra ta palaiminga dangaus būseną: "Ko akis neregėjo, ko ausis negirdėjo, kas žmogui į galvą neatėjo, tai paruošė Dievas tiems, kurie jį myli" (1 Kor 2,9). Ir todėl tikras Kristaus sekėjas gyvena viltimi, nes: "mūsų tėvynė danguje, ir iš ten mes laukiame Išgelbėtojo Viešpaties Jėzaus Kristaus, kuris pakeis mūsų vargingą kūną ir padarys panašų į savo garbingąjį kūną ta galia, kuria jis sau visa palenkia" (Fil 3,20-21).

Taigi, pasak Pauliaus, mums, krikščionims, ryškiausias dangaus įvaizdis - tai pats prisikėlęs Kristus, kurio sudvasintas kūnas nurodo, kas mūsų laukia.

Apraiškimo knygoje kalbama apie naują dangų ir naują žemę; apie iš naujo sukurtą Dievo miestą - Naująją Jeruzalę. Šios knygos autorius žino, kad Jeruzalės miestas romėnų sugriautas. Kristaus sekėjų bendrija - Bažnyčia - tai naujoji Dievo tauta. Ji persekiojama, bet jai skirta galutinė Dievo pergalė. Autorius vartoja tradicinius apokaliptinius įvaizdžius išreikšti kovą tarp gėrio ir blogio bei Dievo pergalę prieš visas Jam priešingas žmogaus sukurtas karalystes.

Autoriaus dangiškos vizijos nurodo, jog Dievas yra visatos valdovas, o šalia Dievo dangaus soste išaukštintas Avinėlis - nužudytas ir prisikėlęs Kristus. Bažnyčia - Avinėlio sužadėtinė - dalyvauja Avinėlio laimėtoje pergalėje. Naujoje Jeruzalėje, t.y. dangiškame Dievo mieste, Dievo garbė aiškiai spindi, ir kitos šviesos nebereikia. Čia visi ištikimieji Avinėlio sekėjai džiaugiasi dieviška palaima ir nemirtingumu - amžinuoju gyvenimu.

Ką Bažnyčia sako apie dangų?

Visais laikais Katalikų Bažnyčia tvirtino, jog dangus yra, bet vengė per daug konkrečiai jį apibūdinti. Tikėjimo išpažinimą kalbėdami, pripažįstam tikį "amžinuoju gyvenimu"; evangelistas Jonas taip apibūdina dangišką būseną, kurioje dalyvaujame jau čia, žemėje, Kristaus malonės dėka. Prisimename kadaise išmoktus katekizmo žodžius, jog žmogaus tikslas šioje žemėje Dievą pažinti, Jį mylėti, Jam tarnauti ir amžinai su Juo džiaugtis danguje.

Ilgus amžius Bažnyčios tėvai mąstė apie amžinąjį gyvenimą, tačiau neskubėjo jo aptarti. Šv. Augustinas taikliai nusakė žmogaus ilgesį ir nerimą: jog žmogaus siela nerimsta, kol nepasiekia galutinio poilsio Dieve. Gana vėlai imta bandyti formuluoti, kokia bus ta dangaus laimė, tas palaimintasis poilsis ir džiaugsmas. Skolastinė teologija su savo žymiausiu atstovu To-

Tėvas Bruno Markaitis SJ pašarvotas Tėvų Jėzuitų koplyčioje.

J. Maleiškos nuotr.

mu Akviniečių pareiškė, jog danguje betarpiškai, t.y. “veidas į veidą” regėsime Dievą. Amžinai džiaugsimės Dievo garbės šviesa - “lumen glorie”. Dievo malonės kupini ir ja perkeisti būsime laimingi, gyvendami Dievo draugystėje, kuriai buvome sukurti.

Kas dabar domisi dangumi?

Vienas didžiausių mūsų amžiaus krikščionybės gynėjų ir aiškintojų, anglas profesorius C.S. Lewis (1898-1963) tvirtina, jog visais laikais Šv. Raštas ir Tradicija į gyvenimo prasmės svarstyklių vieną lėkštę sudeda dangaus džiaugsmą atsverti antroje lėkštėje sukrautus žemiškuosius vargus ir kančias. Kito kančios problemos išrišimo krikščioniui nėra. Tačiau mūsų laikų žmogus vengia apie dangų kalbėti. Galbūt, sako Lewis, bijom minėti dangų, nes mūsų bendraamžiai gali mus pajuokti, sakydami, kad bėgam nuo savo pareigos kurti geresnį pasaulį, kažkokių “dangiškų migdolų” užsigeidę. Gal bijom pasirodyti savanaudžiais, kyšio ieškotojais už atliktus gerus darbus, - lyg be žadamo

atlyginimo jų nedarytume. Iš tikrųjų, pasak Lewis, nėra pavojaus tyros širdies žmogui žadėti, jog jis danguje regės Dievą, nes tik tyros širdies žmogus ir nori Jį regėti.

C.S. Lewis nebuvo nei teologas, nei filosofas, o literatas, anglų kalbos profesorius Oksforde, Kristų atradęs jau būdamas suaugęs. Savo autobiografijoje *Surprised by Joy* (*Nustebintas džiaugsmu*, išleista 1955 m.), Lewis pasakoja, kas jį atvedė prie Dievo. Vaikystėje ir jaunystėje jį džiugindavo tam tikros pasakos, grožio apraiškos, ypač Vagnerio muzika, kurios jam atvėrė ilgesio ir kažkokio paslaptingo vidinio džiaugsmo versmes. Suaugęs suvokė, jog tai buvo jo sielos ilgesys Dievo ir va to, kas ir glūdi, ir prašoka žemiškąją tikrovę. Jis bandė tą išgyvenimą apibūdinti: ‘Tuomet, kai mūsų dėmesys nukreiptas į kažką kitą - ar į tolimą kalną, ar į praėjusias dienas... kyla sieloj virpuly. Atsiduri lyg ir šalia savęs. Ir pats išgyvenimas nurodo, jog ilgiesi kažko kito... Kadangi dar buvau jaunas ir visas grožio pasaulis man buvo beatsiveriantis, visokios kliūtys ištirpdavo ir ap-

stulbęs ragavau Džiausmą” (p. 168-169). Tas tyro džiausmo skonis jam buvo lyg šaukštas dangaus.

Šalia savo profesinio darbo, Lewis kūrė fantastines pasakas ir rašė straipsnius bei knygas, norėdamas šiuolaikiniam žmogui priartinti krikščionybę jam suprantama kalba. Jis gerai suprato, nes pats tai buvo patyręs, jog dabartiniam žmogui griežtųjų mokslų ir materialistinės pasaulėžiūros išauklėtam, šventraštinė kalba, jos įvaizdžiai ir Dievo artuma persunkta pasaulėjauta yra visiškai svetimi. Tačiau ir modernusis žmogus jaučia tą paslaptingą sielos ilgesį.

Šioje žemėje, anot Lewis, kiekvienas žmogus patiria džiausmo blykstelėjimus. Ši patirtis mus priartina prie dangaus tikrovės. Ir todėl “Dangus yra paslaptis, kurios negalime nuslėpti ir kurios nesugebame išreikšti, kad ir norėtume. Negalime išreikšti, nes tai kažko dar nepatirto ilgesys... Negalime nuslėpti, nes visa mūsų patirtis ton pusėn rodo...”

Kitas dangumi besidomintis mūsų laikų asmuo - tai Peter Kreeft, pasaulietis, dėstęs filosofiją Bostono kolegijoje ir parašęs knygų aktualiais nūdienos klausimais. 1989 m. jis išleido knygą apie dangų (papildytą laidą), ją pavadinęs: *Heaven: the Heart's Deepest Longing (Dangus: giliausias širdies ilgesys)*. Tai pirmas stambesnis veikalas apie dangų nuo C.S. Lewis laikų.

Kreeft nagrinėja psichologinius, filosofinius ir teologinius amžinybės ilgesio aspektus. Jo manymu, žmogaus nuolatinis tikro džiausmo ieškojimas yra pagrindinis dangaus ilgesio ženklas. Žmoguje yra išlikusi prarasto rojaus nostalgija, kuri pasireiškia aistringų laimės ieškojimu bei įvairių utopijų kūrimu. Įvairiose kultūrose bei religijose žmogus nuolat ieško kelio į prarastąjį rojų. Istorijoje galima atpažinti keturis pagrindinius kelius pasiekti amžinybę.

Pirmasis kelias veda atgal į praeitį, tai grįžimas į rojų Auksinio amžiaus prisiminimu ir jo atkūrimu mitais. Antrasis kelias: peršokti visa tai, kas laikina ir netikra į belaikę arba amžiną tikrovę. Tai Rytų religijų kelias. Trečia-

sis kelias veda į ateitį Dievo žadėta amžinojo gyvenimo viltimi. Tai biblinis kelias. Ketvirtasis yra nuolatinės pažangos kelias. Tai nūdienės sekuliaristinės technologijos pažadas sukurti vis geresnį ir gražesnį gyvenimą žmogui šioje žemėje.

Prarasto rojaus nostalgija žmoguje įkaitina širdį bei vaizduotę kažkokiu būdu išsiplėsti iš laiko tėkmės į didesnę, erdvesnę tikrovę. Žmogus negali atsisąžadėti vilties. Ilgesinga viltimi ieško tai, kas nepaprastai sena, arba tai, kas nepaprastai nauja, nes iš tikrųjų ilgisi amžinybės. Net sugrįžęs į senovės Auksinį amžių ar nušiuoliavęs ateitinį pasaulio kūrimo momentą, jis lieka nepatenkintas ir neramus ir veržiasi vis toliau ir giliau, sąmoningai ar nesąmoningai trokšdamas pasiekti Dievo mintį. Žmogus nori plaukti laiko upe, įsiliejančia į amžinybę.

Kreeft mėgsta kalbėti palyginimais. Jis sako, kad Dievas nesužvejoja žmogaus iš laiko vandenų, jis apglėbia visus vandenis.

Dangiškasis gyvenimas - tai pasinėrimas Dievo mintyje ir Dievo meilėje. Kaip jis gali būti nuobodus? Čia, žemėje, veltui iššvaistytas laikas kelia nuobodulį, bet danguje amžinybė praris laiką. Jau čia, žemėje, kai patiriam tikrą meilę ir kai išgyvenam tikrą išminties ieškojimą ir atradimą, turim progą paragauti amžinybės skonį. Patirdami išmintį ir meilę, išplaukiame į didžiuosius vandenis. Žemė - Dievo pajūris, o būdami mylintys ir išmintingi, tampame vaikai, linksmi besitaškantys nemirtingumo jūroje.

Pati žemė ir žemiškasis mūsų gyvenimas retsykiais sušvinta kažkuo nežemišku. Žemėje kartais atrandame dangaus pėdsakus. Tai, ką matome, slepia kažką nematomo ir mumyse iššaukia nuostabą ir baimę; pasijuntame esą paliesti kažko anapusiško, ko patys negalime prisijaukinti ar apvaldyti. Visa tai, kas užplūsta sielą, tie akimirksnio švystelėjimai: daug žadančios, bet neišsipildžiusios svajonės, ausį užkliudę, bet tuojau pradingę muzikos garsai - visa tai yra amžinybės šešėliai... Šaukštas dangaus.

Visos mūsų galios siekia savito pasitenkini-

mo. Juslės siekia juslinio malonumo; mūsų psichinis pasaulis trokšta laimės ir žinojimo; mūsų dvasia ilgisi džiaugsmo ir išminties.

Jusliniai malonumai ateina iš lauko, iš mus supančios aplinkos; laimė ir žinojimas kyla iš mūsų pačių, nors daugelis jų ieško pasaulyje; džiaugsmas ir išmintis ateina iš Dievo, nors daugelis veltui jų ieško savyje ar pasaulyje.

Malonumai trumpam suraibuliuoja tik mūsų gyvenimo paviršių. Laimė ir žinojimas lyg giluminės srovės sujudina mūsų vidaus vandenį. Džiaugsmas ir išmintis lyg jūros dugne paskendę turtai patenkina mūsų dvasią. Džiaugsmas yra dvasinis dalykas, o dvasia trokšta Dievo. Mūsų dvasioje glūdi giliausias, tikriausias mūsų „aš“, sukurtas džiaugtis Dievu, bet laisvai galįs Dievą priimti ar atmesti. Kai mūsų dvasia atsiveria Dievui, patiriam džiaugsmą ir išmintį, nes tuomet Dievas paliečia mūsų gelmes ir pats atsispindi jose. Toks džiaugsmas yra dangiškas, jį nuolat turėsim gyvendami akivaizdžioje Dievo artumoje. Čia, žemėje, tokio džiaugsmo nuotrupas patiriame besiklausydami muzikos, pvz., Mozarto ar Bacho; kai esam pagauti nuostabiai jaudinančio grožio; išgyvendami dvasinės ramybės momentus; patirdami gilią mus iš savęs pačių išvedančią meilę.

Kai kada išgyvenam ypatingo dvasinio pakilimo momentus, kada žemiškosios tikrovės viduryje atsiveria dangus. Tomas Mertonas tokį momentą išgyveno, būdamas dar jaunas vyras, ieškantis savo gyvenimui krypties ir prasmės. Keliaudamas Kuboje jis aplankė ir jos sostinę Havaną. Užėjo į Šv. Pranciškaus bažnyčią, kur vyko mokiniams skirtos Mišios. Po konsekracijos visa bažnyčia buvo paskendusi tyloje, ir Mertonas meldėsi drauge su kitais.

“Dar man nepakėlus galvos, staiga tylą nutraukė rudu drabužių pranciškonas, garsiai sušukdamas: „Yo creo...“, „Tikiu...“ - ir tuojuo visi vaikai paskui jį kartojo tikėjimo išpa-

žinimo žodžius tokiais skardžiais, skambiais ir aiškiais balsais ir taip sutartinai, sąmoningai ir su dideliu užsidegimu, jog manyje lyg griauštiniu sugriaudė, nors savo juslėmis nieko nepaprasto nebuvau patyręs (mačiau vien tai, kas bažnyčioje buvo man prieš akis), tačiau visišku ir neabejotinu tikrumu suvokiau, kad kažkur bažnyčios viduryje tarp manęs ir altoriaus, gal ore (nors ne kurioj nors specifikoje vietoj), bet tiesiog man prieš akis ar koku nors kitu būdu išgyvenau Dievo artumą - kad jis čia pat visa savo būtimi, visa savo galybe ir visa savo garbe, pats Dievas ir drauge Dievas, apsuptas nesuskaiciuojamais tūkstančiais jį kontempliuojančių ir jo šventąjį vardą šlovinančių jo šventųjų švytinčių veidų. Visišku tikrumu aiškiai ir betarpiškai suvokiau, jog štai priešais mane atsivėrė dangus ir man lyg griauštiniu trenkė, lyg žaibo blykstelėjimu per mane perėjo ir pasijutau pakilęs nuo žemės”.

Savo autobiografijoje ir dienoraštyje Mertonas stengiasi žodžiais išreikšti išgyvenimą, kuris jam nušvietė jo gyvenimo paslaptis, geriau atsiskleidusias vėliau.

Tikėjimas dangumi įprasmina mūsų žemiškąjį gyvenimą ir veiklą. Šv. Raštas, šventieji ir mistikai, žmonės patyrę klinikinę mirtį - visi liudija savo patirtį gyvais ir šviesiais įvaizdžiais. Dangiškasis gyvenimas nėra malonus snauduly, nėra pasyvus, o džiugus ir intensyvus.

Tikėjimas dangumi padeda mums nugalėti baimę. Širdyje gyvenantis dangiškas džiaugsmas duoda jėgų kovoti gerąją kovą, anot šv. Pauliaus. Net mūsų silpnumas ir nuodėmingumas neprislegia, nes Kristuje jau turime visokio blogio pergalę. Kiekvienas atsivėrimas gėriui ir gėrio atvėrimas kitiems mums atveria dangų. Dangus gali kiekvieną dieną mus užklupti. Įvairiais pavidalais dangus kasdien pasibeldžia į širdies duris.

LAIŠKAS AUKLĖTINIAMS

Jurga Sparnauskienė

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas rašinys)

Mieli mano vaikeliai,

Skaitau šiandien jūsų užpildytas anketas, o mintys vis sustoja prie jūsų pamąstymų, kas padeda ir kas kliudo bendrauti su kitais.

“Kaip maža žemėje gerų žodžių - meilės, tiesos ir dėkingumo žodžių” - cituoja Justina Marcinkevičių Monika. Taip, sutinku su poetu ir su Tavimi. Kaip nedažnai turbūt pagalvojam, jog vienas mūsų ištartas žodis gali pasmerkti arba išteisinti, išreikšti begalinę meilę arba visišką abejingumą, o gal net neapykantą. Tardami žodį, dažnai nepagalvojam, jog jis galbūt peiliu smigs žmogui į širdį ir ilgai ten pasiliks. Žaviuosi žmonėmis, taupančiais žodžius, kiekvieną jų pasveriančiais ir apgalvojančiais. Ne veltui liaudies patarlė sako, kad žodis gydo, žodis žeidžia.

Atsiverčiu Gedimino primargintą lapą ir išvystu klausimą: “O pinigai - trukdo ar padeda?” O kaip Tu pats, Gediminai, galvoji? O gal to reikėtų paklausti Tavo tėtį verslininką, finansškai remiantį mūsų miesto futbolo komandą? Bet jei manęs to klausi, tai aš manau, kad padeda, jei tik pinigai tarnauja žmogui, o ne žmogus pinigams. Aš norėčiau turėti daug pinigų, kad galėčiau kitiems padėti, šelpti neturtinguosius, remti įvairius renginius. Juk maloniau duoti negu gauti. Ir kaip smagu, kai žmonės šypsosi...

“Visad prisimenu, - rašo Vida, - G. Petkevičaitės-Bitės žodžius, kad kelias į žmogaus širdį eina per širdį. Manau, kad tuo viskas pasakyta”. O štai Agnė rašo konkrečiai: “Man

padeda tai, kad mokausi ir jau išmokstu atleisti. Visiems, ant kurių supykstu: sesei, draugui, mamai, seneliui. Kol neatleidžiu, kol mano širdis kieta, pykstu ir pati ant savęs. O ir su tuo žmogum, ant kurio pykstu, argi bendrauju? Arba demonstratyviai tyliu, arba burbteliu žodelį kitą... Žinau, kad tai blogai. O kartą močiutė man atvertė Naująjį Testamentą ir paskaitė Kristaus žodžius: Tegul saulė nenusileidžia ant jūsų rūstybės’. Tie žodžiai, kad privalau atleisti, man tapo gyvenimo taisyklė: žinau, jog privalau atleisti šiandien ir nemeluojau sau, jog galbūt atleisiu ir atsiprašysiu rytoj, po savaitės ar po metų...” Šaunuolė esi, Agne, norėčiau pasakyti Tau. Tobulini savo sielą, o tai tikrai padeda sugyventi tiek su kitais, tiek ir su savimi.

Atsiverčiau Laimos pamąstymus ir skaitau: “Aš žaviuosi savo mamos sugebėjimu bendrauti. Ji - pedagogė, galbūt tai jai ir padeda būti visad linksma ir besišypsančia, visad rasti paguodžiantį, padrąsinantį žodį kitiems”. Gerai pažįstu, Laima, Tavo mamą, žaviuosi jos sielos stiprybe. Kartą klausiu jos: “Kaip Tu sugebi būti visada geros nuotaikos, kai per dieną išklausai dešimtis liūdnu, kraupių istorijų? Kai gydai pavargusias, palūžusias, nevilties apimtas širdis?” O ji man: “Tai todėl ir turiu rasti ką gero pasakyti kiekvienam - ar liūdinčiam, ar besidžiaugiančiam, nes jei aš nepasakysiu, kas tai padarys?”

Skaitau Lino anketą. O jis skundžiasi: “Sunkiausia man sutarti su savo broliu. Manęs neišmokė nuolankumo, o mažesniui (ir ne tik jam)

taip dažnai tiesiog būtina nusileisti. Žinau, jei nusileisčiau jam, ir problemos kaip nebūta. Bet esu užsispyręs ir save perauklėti nelabai sekasi. O gal lengviau perauklėti brolių? - klausia jis manęs. Nemanau, Linai. Kitą žmogų pakeisti labai sunku, nesvarbu, kas tai būtų: tėvai, brolis, draugas ar net žmona. Ko gero neverta to nė daryti. Nors labai sunku, bet lengviau pradėti keistis pačiam. Pradėti keisti savo požiūrį į atskirus dalykus, į atskiras situacijas, dėl kurių kyla nesutarimai. Neskubant, iš lėto, pradėdant nuo pačių smulkmenų. Ir, jei tai pavyks, galbūt vieną dieną pamatysi, kad pasikeitė ir tas žmogus, kurį Tu taip norėjai pakeisti. O tada, neabejoju, jums bus daug lengviau bendrauti ir galbūt kils noras toliau keisti ir tobulinti save.

Sužavėjo lakoniškumu Pauliaus atsakymas: "Jei aš nesutariu su savimi, nesutariu ir su kitais".

O Mantas rašo abstrakčiai: "Aš manau, jog šiandien Lietuvoj žmonės vis mažiau bendrauja ir jiems vis sunkiau sugyventi. Vargina neprieklaiai, neteisybė, nedarbas, nemokėjimas tinkamai praleisti laisvalaikį. Todėl ir teisinasi vieni kitiems nuolatinio skubėjimu, laiko neturėjimu ir turbūt nepastebi, kad pamažu nelieta laiko ne tik draugams, bet ir šeimai, netgi sau. Nežinau, kas dėl to kaltas - patys žmonės ar dabartinė ekonominė padėtis". Nežinau to ir aš, Mantai. Skirtingi žmonės, kaip ir skirtingi jų sugebėjimai bei noras bendrauti ir sugyventi tarpusavy. Vienam, žiūrėk, užtenka laiko ir darbui, ir šeimai, ir seniems tėvams padėti. O kitas toliau savų problemų nieko ir nemato. Ir kuriam iš jų lengviau?

Lieka paskutinė - Vytenio anketa. Nustembu ir nuliūstu perskaičiusi: "Aš nemoku ben-

drauti. Aš su niekuo nesugyvenu: nei su tėvais, nei su seseria, nei su klasės draugais. To man ir nereikia. Man gerai ir vienam!" Ką Tau pasakyti, Vyteni? Kaip ištirpdyti tą ledą, sustingusį Tavo širdyje? Negi Tu išties galvoji, kad gerai vienam? O gal Tau nesiseka bendrauti todėl, kad to nenori ir nesistengi? Ar niekad nepagalvojai, kad čia yra nemažai Tavo savanaudiškumo? Argi neskaudini savo tėvų nuolatinio savo tylėjimu ir atžagarumu? Pasitikėk kitais! Ir visad tikėk, kad pasaulyje žymiai daugiau geranoriškų, norinčių bendrauti ir padėti žmonių. Pamąstyk, ar tikrai gera vienam. Ir jei sau prisipažinsi, jog ne, pradėk nuo šiandien. Pradėk nuo paprasčiausio gero žodžio, nuo šypsenos. Ilgainiui pamatysi, jog tai nėra sunku ir kad bendravimo džiaugsmas yra tikrai didelis.

Mieli mano auklėtiniai, perskaičiau jūsų mintis. Nudžiugino tai, kad bendravimo menas jums nėra tolima ir nepasiekiamą idėja. Džiugino jūsų suvokimas, kad geriems santykiams tarp žmonių tarnauja geranoriškumas ir nuoširdumas, dosnumas, atlaidumas ir nuolankumas, tyros mintys ir paprasčiausias noras bendrauti. Ir kad geruose tarpusavio santykiuose nėra vietos savanaudiškumui, melui ir pataikavimui, apkalboms ir pagiežai ar pavydai. Ir štai, atsivertusi savo užrašų knygutę, netikėtai randu labai gražią J. Alllen Boone mintį: "Jeigu jums rūpi patirti teisingų santykių paslaptį, ieškokite tik dieviškumo žmonėse ir daiktuose. Visa kita palikite Dievui".

Jūsų klasės auklėtoja

■ Prel. J. Prunskis per kun. V. Rimšelių MIC paaukėjo 2000 dol. marijonų gimnazijos remontui Marijampolėje.

Apšviesk aplinką gerais darbais

CHIARA LUBICH

*"Taip tešviečia ir jūsų šviesa žmonių akivaizdoje, kad jie matytų
jūsų gerus darbus ir šlovintų jūsų Tėvą danguje" (Mt 5,16).*

Jei tu esi tikintis, tai turi stengtis palaikyti gerus santykius su tokiais, kurie dar nepažino Dievo.

Krikščionys iš tikrųjų negali vengti pasaulio, slėpdamiesi nuo jo ar pagerbdami religiją tik kaip asmenišką dalyką. Svarbiau, kad krikščionys gyventų pasaulyje, nes yra atsakingi ir turi pareigą visiems žmonėms: būti šviesa, kuri yra matoma ir visiems šviečia.

Ir jums taip pat ši pareiga duota, bet jei jos nevykdote, būsite kaip druska, praradusi savo skonį, ar šviesa, kuri dinga tamsoje ir liko būti be naudos.

“Taip tešviečia ir jūsų šviesa žmonių akivaizdoje, kad jie matytų jūsų gerus darbus ir šlovintų jūsų Tėvą danguje”. O toji šviesa matoma tik “geruose darbuose” ir ji kaip tik šviečia tik krikščionių geruose darbuose.

O Jūs gal norėtumėte priminti: Juk ne vien tik krikščionys daro gerus darbus. Yra ir kiti, kurie darbuojasi žmonių pažangai ir padeda visuomeniniam teisingumui...”

Jūs gal ir esate teisūs. Kai krikščionys visa tai daro, ką jie ir privalėtų, bet jų ypatinga pareiga yra ne vien tik tai. Krikščionys turi daryti gerus darbus su nauja dvasia, kuri nėra jų pačių, bet Kristaus, kuris gyvena juose.

Šv. Matas apaštalas iš tikrųjų nemini ypatingų labdaros darbų (kaip kalinių lankymą, nuogų ap rengimą ar kitokius galeistingumo darbus, kurių meldžia ko nors stokojantieji).

Bet jis dar sako, kad krikščionims visiškai ištikimybė Dievo valiai tokiose aplinkybėse padeda jų gyvenimą paversti “gerais darbais”.

Jei krikščionys viską taip daro, tai pagyrimas už tuos gerus darbus bus skiriamas ne

jiems, bet Kristui, gyvenančiam juose. Tuo būdu jų gerų darbų dėka Dievas gyvens pasaulyje. Tai ir yra toji krikščionių pareiga, kad toji šviesa, kuri yra juose, šviestų kaip Dievo buvimo žymėjo žmonėse.

“Taip tešviečia ir jūsų šviesa žmonių akivaizdoje, kad jie matytų jūsų gerus darbus ir šlovintų jūsų Tėvą danguje”.

Jei tai yra pavienių tikinčiųjų asmenų geri darbai, tai ir kiekvienos krikščionių bendruomenės bet kur pasaulyje esančios privalo dalyvauti gerų darbų vykdyme: savo gyvenimu paliudydamos Dievo buvimą, o tai pasireiškia savaime bet kur, kur du ar daugiau gyvena vienybėje Dievo vardu, Kurio buvimas buvo pažadėtas Jo Bažnyčiai iki laikų pabaigos. Ankstyvoji Bažnyčia laikė tuos Jėzaus žodžius labai svarbiais. O ypatingai sunkiais laikais, kai krikščionys buvo šmeižiami ir visai niekinami. O jų žemiško gyvenimo būdas aiškiausiai paneigė tą melą skleidžiamą prieš juos.

Šv. Pauliaus apaštalo antrame laiške Titui mes skaitome: “Taip pat jaunuosius ragink, kad būtų santūrus. Pats visais atžvilgiais rodyk gerų darbų pavyzdį: mokymo grynumą, rimtumą, sveiką ir be priekaištų mokslą, kad priešininkas liktų sugėdintas, neturėdamas apie mus pasakyti nieko blogo” (Tit 2,6-8).

“Taip tešviečia ir jūsų šviesa žmonių akivaizdoje, kad jie matytų jūsų gerus darbus ir šlovintų jūsų Tėvą danguje”.

Ir šiuo metu krikščioniško gyvenimo pavyzdys veda žmones prie Dievo.

Aš papasakosiu jums ypatingo nutikimo pavyzdį. Antoinette, Italijos jaunuolė, išvyko į Prancūziją, kadangi ten gavo darbą. O jos dar-

JAUNIMAS

AR SUTINKATE SU TEIGINIU, KAD DORA NEĮMANOMA BE TIKĖJIMO

(Jaunimo grupėje premijuotas rašinys)

Giedrė Venalytė

Iėjus į mažą bažnytelę, atsistoju prie vienišo, rudens saulės apšviesto altoriaus ir susimąstau. Mintys skrieja fantastišku greičiu, aprėpdamos daugybę situacijų, kurių mano gyvenime galbūt ir nėra buvę, tačiau pasaulyje jos egzistuoja. Kodėl žmonija leidžia įsivyrauti blogiui, o gėrį gauda kaip vandens gurkšnį dykumoje? Visi norime būti laimingi ir apsupti gerų žmonių, tačiau retas kuris savęs paklausiame: “O ką gero aš pats darau?”

Mano mintys nuklysta kažkur tolyn, į svetimus kraštus, pas nepažįstamus žmones, kurių paslaptingos religijos ir įsitikinimai. Kiekvienas tikėjimas, kaip ir šalis, turi savo priimtus įstatymus, kurie mums gali atrodyti labai keisti, gal net juokingi, tačiau jų vykdytojams - jie patys teisingiausi. Pasi-

nėrę į savo įsitikinimus, tėvų įdiegtus papročius, mes dažnai neišsprendame iš šio kiaušto, neapsidairome aplinkui, nepastebime, jog žmogus lyg ir gali būti doras be manojų tikėjimo.

Skirtingos religijos ir auklėjimai sąlygoja skirtingą pasaulio suvokimą. Katalikai turi savo Dešimt Dievo įsakymų, kurių, norėdamas dorai gyventi, privalai laikytis. Negaliu objektyviai rašyti, nes pati esu katalikė, bet, manau, mano religija yra tobulesnė. Galvoju, kad apie savąją ne kitaip manytų budistai. Jiems privalomi penki doroviniai principai; nežudyti, nemeluoti, nevogti, nepaleistuvauti ir negirtuokliauti. Penkių reikalavimų turi laikytis ir musulmonai, tačiau jų privalomi veiksmai visiškai skirtingi.

Judaizmas pagrįstas 613 įstatymų, o šie trumpai apibendrinti Dešimčia Dievo įsakų. Induistų gyvenimo koncepcija - tai nepaliaujama gyvybės tėkmė per daugelį egzistencijų. Krikščioniškasis mąstymas pabrėžia, kad svarbu dorai nugyventi vieną šį gyvenimą, išganymą sieja su atskiru individų, tegul ir nepaneigdamas grupės ar visumos.

Ne visos, bet daugelis pirmykščių religijų aiškiai išvardija aukas, kurias pridera dievams atiduoti nužudant, sudeginant ar kaip kitaip... Taigi kaip žinoti, kurie tikrieji, doresni įstatymai? Juk skirtingų religijų žmonės savaip supranta ir dorą. Štai kodėl manau, kad netikinčiam reikia susikurti savo nuostatus, kurių laikantis būtų tikras, kad pats prieš save ir visuomenę esi geras ir teisingas. Juk niekas pasaulyje negali pasakyti, kuri religija

bas prasidėjo raštinėje, kurioje daugelis kitų tarnautojų savo darbo neatlikinėjo rimtai. O ji, būdama krikščionė, stengėsi elgtis su kiekvienu asmeniu kaip su Jėzumi. Ji pagalbėdavo kiekvienam ramiai ir su šypsena. Dažnai kuri nors supykusi šaukdavo ant jos, pajuokdama jos laikyseną ir sakydama:

“Kadangi tu labai mėgsti dirbti, galėtum ir mano mašinėlės rašymą pabaigti”.

Bet Antoinette, pasilikdama ramybėje, tęsė jos darbą, manydama, kad ji iš tikrųjų gal ir nebuvo supykusi, galbūt ji turėjo kokius savo rūpesčius.

Vieną dieną prie jos priėjo įstaigos vedėjas, kai kitos buvo pasišalinusios. Jis jos paklausė: “Tu turi man pasakyti, kaip tu gali visuomet būti kantri ir šypsotis”. Ji atsakė, truputį susidrovėjusi: “Taip, aš tik stengiuosi būti rami, į viską žiūrėdama teigiamai”.

Vedėjas stuktelėjo kumščiu į rašomąjį stalą ir šūktelėjo: “Ne, Dievas turi veikti tame, aš esu tikras! Kitaip būtų neįmanoma. Turiu pagalvoti, ar aš tikrai tikiu Dievą”.

Po kelių dienų Antoinette buvo pašaukta į vedėjo raštinę. Jis pasakė, kad nori ją perkelti į kitą įstaigos skyrių, kad ji galėtų “pakeisti” ir tą skyrių, kaip ji padarė su šiuo.

“Taip tešviečia jūsų šviesa žmonių akivaizdoje, kad jie matytų jūsų gerus darbus ir šlovintų jūsų Tėvą danguje”.

Bruno Markaičio SJ laidotuvių dalyviai Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse prie Tėvų Jėzuitų paminklo.

išugdo doriausią žmogų, nes kiekvienas žiūrės į tai iš savo pozicijos, savo religijos supratimo. Galbūt tai sužinosime tik po mirties, nuėję pas savo Dievą, galbūt - niekada...

Aš manau, kad netikintys žmonės vis tiek jaučia kažką antgamtinio, kažkas tobulo gyvena jų pasąmonėje. Jie neapsiriboja materialiu pasauliu, neabejoju, jie jaučia dvasinį ramumą, kuris iš kažkur ateina... Nereikėtų smerkti netikinčio žmogaus, kuris turi savo nuomonę, galbūt jis neįvardija religijos, kurią visiškai suprastų, dėl kurios nekiltų abejonių, kurios visi nuostatai atitiktų jo susikurtus reikalavimus, kurie jį praturtintų ir atgaivintų dvasiškai...

Mintimis grįžtu į Lietuvą, mąstydamą apie čia įsigalėjusias katalikybės nuostatas. Prisimenu dar vasarą skaitytą Vinco Mykolaičio-Putino romaną "Altorių šešėly". Pažįstu daug jaunų žmonių, kuriuos ši knyga sukrėtė, kurie pakeitė savo požiūrį į kunigą, kuris neatsakingai pasirinko dvasininko kelią. Manau, kad šiame kūrinyje ypač gvildinama katalikiškos doros samprata. Jaunas kunigas, kuris po ilgų metų dvejonų apsisprendžia palikti savo profesiją, pasiruošia apkalboms ir smerkimui, tačiau akcentuojama, jog geriau būti doru kataliku, nei blogu kunigu, negalinčiu sąžiningai atlikti savo pareigos, besikankinančiu, kad pasirinko netinkamą kelią. Galbūt kažką panašaus jaučia ir žmonės, nesugebantys būti dorais katalikais...

Manau, kad katalikiškos moralės laikosi ne tik tikintieji. Didelę įtaką religija turi ir visai visuomenei, netgi Lietuvos Konstitucijai. Daugelis įsta-

tymų vis dėlto pagrįsti Dešimt Dievo įsakų, kurių žmonės, net ir netikintys, laikydamiesi valstybės nuostatų, yra tikrai dori. Lietuvai reikalingi visi žmonės, nesvarbu, kokį pripažįsta tikėjimą. Ateistai taip pat neturėtų smerkti bažnyčios ar atmesti jos pastangas bandyti keisti visuomenę. Skaitydama "Vatikano dokumentus, Konstituciją" supratau, kad katalikybė visuomenei linki tik ko geriausio. Ten rašoma: "Kad žemiškoji ir dangiškoji bendruomenė įeina viena į antrą, galima pažinti vien tikėjimu. Dar daugiau, tai lieka paslaptis žmonijos istorijoje, trikdomoje nuodėmės, iki pilnai apsieikš Dievo vaikų garbė. Siekdama savo išganingojo tikslo, Bažnyčia ne tik perteikia žmogui dieviškąjį gyvenimą, bet taip pat savo būdu skleidžia po visą pasaulį to gyvenimo atspindimą šviesą. Ypatingai ji tai daro, nuskaidrindama ir pakeldama žmogaus asmens vertybę, stiprindama žmonių bendruomenės ryšius, duodama daugiau prasmės ir svarbos jų kasdieninei veiklai. Taigi Bažnyčia tiki, kad jos paskiri nariai ir visa bendruomenė gali daug padėti žmonių šeimai ir jos istorijai tapti žmoniškesne". Dievas mus mokė mylėti visus... Tačiau meile gali degti kiekvienas, jeigu visi ją skleisime, - pajusime, kad gėris pasaulyje atgyja, kad mums patiems ir aplinkiniams gyventi vis mieliau. Žmonės susivienys! Spinduliudami meile, mes žengsime per gyvenimo negandas, ir dora laimės!

Mano mintis pertraukia bažnytėlės varpas, kviesdamas žmones į bažnyčią. Padėkojus Dievui už suteiktas mintis, išeinu...

J. Maleiškos nuotr.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS SJ

KATALIKŲ BAŽNYČIOS KALBOS REIKALAI

(Tęsinys)

Parengė Rita Urnėžiūtė

P. Subačius. Norėčiau pasakyti porą žodžių dėl studijuojančios visuomenės, su kuria dabar turiu reikalų. Taip pat tenka susitikti su kunigais, ir gana įvairiais kunigais. Mano įspūdžiai būtų tokie: tie, kurie yra sąmoningesni kultūriniu ir religiniu požiūriu, tie ir savo kalba labiau rūpinasi. Tad gal jų ir nelabai reikia mokyti. Jie patys tuo rūpinasi. Bet yra tam tikras kunigijos sluoksnis, kuriuos sunku priversti užsisakyti katalikišką spaudą. Labai maža vilties, kad jie skaitys ir katalikiškame žurnale išspaudintą kalbos straipsnelį. Deja, taip yra. Visa paguoda, kad kunigija smarkiai keičiasi, smarkiai atsinaujina. Seminarijos didelės, daug studentų, ir per gana aprėpiamą laiką padėtis turėtų pasikeisti. Svarbu rūpintis, kaip tose seminarijose mokoma kalbos. Štai daug dėmesio šiems dalykams skiriama Vilniaus seminarijoje, bet, antra vertus, čia daug studentų yra nelietuviai ir reikia džiaugtis bent tuo, kad jie tiek išmoka lietuviškai, jog gali dirbti mišiose parapijose. O kalbant apie studentus pasauliečius bent man susidaro toks įspūdis: sovietmečiu kalbininkai turėjo konkretų objektą - gintis nuo rusifikacijos ir saugoti kalbos sistemos savitumą, tuo jie lyg ir pranoko literatus, nes jų darbas buvo mažiau ideologizuotas, jie tarsi daugiau galėjo pasakyti. Dabar atsitiko priešingai. Literatai puolė į įvairius vakarietiškus literatūrologinius diskursus, užgriuvo daugybė terminų, daugelio jų taip ir nepavyko išversti ar adaptuoti. Kalbininkai liko senosios kalbos, senųjų normų gynėjai, ir tą studentai jaučia. Aš tą girdžiu ir matau. Tai menkina ir kalbininkų, kaip profesijos, prestižą,

ir nepadedą studijų metu išmokti dalykų, kurie paskui padėtų dirbti redaktoriaus ar kalbos tvarkytojo darbą. Aukštojoje mokykloje reikėtų pratinti vertinti ir taisyti intelektualiojo sluoksnio kalbą. Būsimiesiems kalbininkams tai būtų kur kas naudingiau negu mokytis, kad baranka yra negerai. Dėl elementarių kalbos klaidų, kurių padarau ir pats, ir iš kitų išgirstu, galima muštis į krūtinę ir tvirtinti: "Taip, tai aplaidumas". Bet to galima visai nesunkiai išvengti. O yra sudėtingesnių dalykų, ir jų reikia mokyti.

A. Pupkis. Nepamirškime, kad penkis dešimtmečius mes neturėjom intelektualiosios kalbos. Ir nereikėtų tos intelektualiosios kalbos prieinti kaimo kalbai ar mąstysenai. Juk čia vienas dalykas išaugo iš kito.

Man vis dėlto labai rūpi kunigų šnekamoji kalba. Ką ir sakyti, jeigu iš skaitomo kirčiuoto teksto girdi gausybę kirčio klaidų, o per pamokslą vaikams pasakojama apie skiepą, į kurį eina būrys mergaičių, pas kurias rankose randasi žvakutės...

J. Klimavičius. Negalima neatsižvelgti į platesnį kontekstą. Dabar daug žmonių rašydami nę nepavartotų kokio skiepo ar kito barbarizmo, o štai kalbėdami pasako. Rašydami žmonės gal padarytų tik pusę klaidų, kurių padaro kalbėdami. Bet labai suprastėjusi radijo ir televizijos kalba. O tai kenkia ir visos visuomenės požiūriui į kalbą - ima atrodyti, kad stengtis nę nebūtina.

P. Subačius. Aš niekaip netikiu, kad tų radijo ar televizijos stočių neįmanoma paveikti - juk yra Kalbos inspekcija. Bet čia daugiau apsiribojama vienkartiniais pagąsdinimais ar pabėdojimais, o nuoseklios priežiūros ar pagalbos kaip ir nėra.

A. Kučinskaitė. Atsiminkim, kaip okupacijos metais kunigai buvo persekiojami, kaip jie vargo, neturėjo sąlygų nei šviestis, nei paskaityti. Dabar kunigai irgi vargsta - turi po dvi parapijas, kartais net po tris. Todėl mums reikia įpūsti jiems didelį užsidegimą, kad sugebėtų pasirūpinti dar ir savo šnekamąja kalba.

Įvairiomis progomis Bažnyčios hierarchai turėtų priminti kunigams taisyklingos šnekamosios kalbos svarbą. Ir šiaip reikia ieškoti būdų, kaip sudominti kalbos kultūra ypač tuos ganytojus, kurie, kaip čia buvo sakyta, nelabai nori skaityti ne tik kalbos straipsnių, bet ir bažnytinės spaudos. Reikia eiti į tikybos mokytojų konferencijas, seminarus, kursų ir kalbėti apie taisyklingos kalbos svarbą.

Okupacijos metais Liturginės komisijos parengtų ir išleistų liturginių knygų tiražai jau baigiasi. Leidžiant naujai būtų gera pataisyti ir vieną kitą kalbos dalyką - nes dabar matom, kad kur ne kur buvo galima pasakyti geriau. Čia labai svarbu turėti gerą žodyną.

Sunku rasti sritį, kur nebūtų terminų žodyno. O gero religijos terminų žodyno nėra. Svarbu suburti žmones, dirbančius katalikiškų leidinių redakcijose, ir kaupti kartoteką.

V. Ališauskas. Mūsų leidykla svarsto, ar negalėtume kreiptis į Valstybinę kalbos komisiją ir pagal Kalbos ugdymo programą pradėti rengti tokį žodyną. Tai turėtų būti ne didžiulis, enciklopedinis, o tiesiog parankinis, praktikos reikalams skirtas leidinys. Reikėtų remtis Katalikų Bažnyčios Katekizmu, išėjusiais vadovėliais, kitais sunormintais tekstais. Svarbu, kad būtų viena knyga ir žmonėms, ieškantiems informacijos, nereikėtų raustis po kalnus leidinių.

V. Dalmantaitė. Parankinės literatūros, kuria galėčiau remtis, iš tiesų stinga. Ir ne tik žinytų. Daug sunkumų iškyla kad ir dėl didžiųjų raidžių rašymo. Atrodo, paprastas dalykas, bet visai viską nusakralinti, kita vertus, nežinau, kada kas iš tiesų tinka.

V. Ališauskas. Atkakliai laikomasi reikalavimo, kad Katalikų Bažnyčia tik pirmoji raidė rašoma didžiąja. Bet yra Jungtinės Tautos. Argi Katalikų Bažnyčia menkesnė organizacija negu Jungtinės Tautos?

A. Kučinskaitė. Buvo toks pasitarimas su Kalbos komisija dėl šitų dalykų. Dalyvavau ten ir sakiau: jei rašoma mažąja raide, tai turime galvoje maldos namai, o jei didžiąja - bendruomenė. Pasitaiko atvejų, kad rašant pirmą didžiąją, o antrą mažąją, šios dvi reikšmės susipainioja. Man sakė, kad iš situacijos bus galima suprasti. Taip ir negalėjau viena prieš visus atsilaukyti. Nors reikalavimas rašyti Katalikų bažnyčia man ir dabar atrodo nepagrįstas.

A. Pupkis. Šiandien buvo pasakyta daug svarbių minčių, iškelta neatidėliotinių uždavinių, nuo kurių tikriausiai nenusigręš nei Bažnyčios žmonės, nei kalbininkai. Dėkojame visiems už pokalbį, turime vilties, kad šis bendradarbiavimas nenutrūks ir duos gerų vaisių.

P.S. Sužinojęs apie rengiamą pokalbį, laiškų prie jo prisidėti nutarė kun. Vaclovas Aliulis, MIC,

šiuo metu gyvenantis Romoje. Čia spausdiname svarbesnes šio laiško, gauto per vysk. J. Borutą SJ, mintis.

1965 m. įsteigia Lietuvos vyskupijų Liturginė komisija, be paliovos tardamasi su palankiais kalbininkais, per 33 metus yra išvariusi nemažą vagą, todėl būtų nuoseklu pirmiausia suregistruoti ir apibendrinti tai, kas jos su daugeliu bendradarbių ir talkininkų nuveikta: tiesiog sudaryti atitinkamą žodyną Naujojo Testamento (ar visos parengtos spaudai Biblijos), lig šiol išleistų liturginių knygų, katalikų kalendoriaus žinyto ir kitų jos rengtų leidinių pagrindu. Prie jų siūlyčiau pridurti slaptųjų teologijos bei katechetikos kursų (1980-1989) vartotus vadovėlius, kuriuose yra išverstos į lietuvių kalbą įvairios dogminės bei teologinės apibrėžtys. Ne kartą matau, kaip šiuo įdribiu pasinaudodami autoriai ir vertėjai daro "žingsnį pirmyn, du žingsnius atgal", paskui nuo jų nusižiūri jaunieji kunigai. Pastaraisiais metais išleista nemaža rūpestingai parengtų vertimų (ypač "Aidų" ir "Katalikų pasaulio" leidyklų). Manychiau, išsamsčius šiuos šaltinius, ne taip jau daug ko ir trūktų, nebent naujausių filosofijos terminų. Kas tad imsis rengti žodyną (su lotynų? anglų? vokiečių? lenkų? prancūzų kalbų atitikmenimis)?!

Kad išvengtume sumaišties, siūlyčiau ir prašyčiau neįvesti padrikai tai vienos, tai kitos pataisos į tekstus: liturgijos, katekizmo, kasdienių poterių formules. Svarstykim, kaupkime pataisas bei patobulinimus, o įvesti juos bus laikas tada, kai bus leidžiamas naujas Romos mišiolio ir kitų liturginių knygų leidimas. Suprantu, kad Liturginės komisijos bei jos aplinkos įdirbis nėra tobulas, tačiau jis rėmėsi tam tikra nuoseklia samprata, įkvėpta ne vien kalbinės bei sielovadinės nuovokos, bet dar labiau Apaštalo Sosto paskelbtų "Nurodymų dėl liturginių tekstų vertimų bendruomeninėms pamaldoms" bei tų Nurodymų taikymo keliose Europos kalbose pavyzdžiu. Jei pradėtume jau prigijusių tekstų netobulumus kartkartėmis lopyti pagal tai vieno, tai kito, tai trečio teologo, filologo ar hierarcho pažiūras arba pomėgius, tie lopai išeitų ganėtinai margi. Nereikėtų jokių pakeitimų daryti per jėgą, pirmiau plačiai neapsvarsčius ir nepasiekus kuo platesnio sutarimo. Manau, neužmiršime taisyklės, kad būtina taisyti tik aiškias klaidas, kad leistina keisti tik aiškiai geresniu už esamą, o ne maždaug lygiaverčiu dalyku.

lalą. Labai gražiai parašo bendradarbiai iš Lietuvos. Visada malonu, kai ateina naujas numeris.

E. Radzevičiūtė

Gerbiamoji Redakcija,

“Laiškai lietuviams” visiems padeda dvasiškai atsinaujinti, ko mums dabar labai reikia. Nuoširdi padėka!

Sofija Vebrienė

Mielasis Tėve Redaktoriau,

Švenčiant Kūdikėlio Jėzaus priešjubiliejinį gimtadienį, tepripildo Jo palaima Jūsų vidinį pasaulį, kad iš jo dar vis tekėtų gerumo šaltinėlis - “Laiškai lietuviams”. Ačiū už Jūsų ryžtą ir didžiulį darbą, kurį vykdate savo užmojuose. Tepada Jums Dievas, taip puikiai įsirengęs sostą ant miegųjų Motinos rankų.

Geras, nuoširdus Jūsų redaguojamas žurnalas. Puiku, kad gali jame reikšti savo mintis ne vien išrinktieji. Būkite palaiminti savo gerumo erdvėse.

1999-ieji - Dievo Tėvo metai. Sveikinu ir Jus kaip Tėvą. Tepadaugina didysis Tėvas mažojo Tėvo jėgas, sveikatą ir dovanoja džiaugsmą matyti savo veido bruožus dvasiniuose vaikuose.

Ačiū, kad paskatinate savo dosnumu ir mano vaikus - kalinius. Tai jiems didelis džiaugsmas.

Apkabinu malda ir širdimi.
Gydytoja Birutė Žemaitytė

Brangieji,

Rugsėjo mėnesį parašytas Birutės straipsnis apie kunigus labai puikus. Dievas jį apdovanojo išmintimi. Spalio mėnesį buvo didelės vertės straipsnis apie melą. Pagarba kun. J. Vaišniui. Ačiū už dovanas, kurias mums siunčiate per “Laiškai lietuviams”.

Pranas Skrupskas

Mielas Kunige,

Sveikinu Jus Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga. Linkiu visada išlikti Dievo pasiuntiniu čia, žemėje, ir džiuginti mus bei mūsų Lietuvą “Laiškai lietuviams”.

Su pagarba R. Š.

Gerbiamieji,

Linkiu visiems geros sveikatos ir Dievo palaimos toliau taip gražiai misionieriauti per šį žur-

Gerbiamieji,

Nuoširdžiai dėkoju Jums, kad išpildėte mano prašymą - atsiuntėte “Laiškai lietuviams” žurnalo numerį, kuriame išspausdintas mano konkursinis straipsnis, pelnęs aukštą įvertinimą. Be jo, gavau dar keturis žurnalo numerius. Labai ačiū!

Negaliu iškęsti nepagyres Jūsų leidinio ir išvaizdos, ir turinio atžvilgiais. Manau, nepergirsiu sakydamas, kad žurnalas savo estetinė išvaizda nuostabiai patrauklus: puikus popierius, įdomios iliustracijos. O ypač maloniai nuteikia straipsnių antraštės: raidės įmantriai stilizuotos, paryškintos šešėliniais fonais, įdomiais fragmentais. Šitaip trumpai apibūdindčiau išorinę žurnalo pusę. Tačiau esminis bet kokio spaudos leidinio bruožas - jo turinys. Ir šiuo atžvilgiu net išrankus skaitytojas, artimai susipažinęs su Jūsų “Laiškai lietuviams”, tikrai nenusivils: čia ras įdomios medžiagos religinės ir tautinės kultūros klausimais, ir šeimos bei jaunimo auklėjimo temomis. Gerb. Redaktorius pateikia nemažai vertingų patarimų kalbos vartosenos klausimais. Gerb. p. M.A. Jurkutė duoda glaustų žinučių iš tėvynės ir kt. Atokvėpai ir nuotakai praskaidrinti rasime ir šypsuliukų. Nepašykštima vietos ir jaunimui su savo kūryba įsibėgėti... Žodžiu, medžiagos įvairovė ganėtinai didelė.

Žurnalo Redakcijai bei Administracijai linkiu ir toliau džiuginti skaitytojus savo patraukliu, pakankamai turiningu žurnalu. Visiems Jums puikios sveikatos, visada geros darbinės nuotaikos, kūrybinių galių ir viso kito, kas reikalinga, sprendžiant spaudos problemas. O aš, jausdamas turįs Jums šią tokį įsiskolinimą, žadu ir toliau siuntinėti savo rašinius. (Tik prisibijau per daug įkyrėti ir subanalėti).

su pagarba,
A. Marčiulaitis

Paruošė Marija A. Jurkutė

LIETUVOS TŪKSTANTMEČIO BELAUKIANT

Lietuvos tūkstantmečio minėjimo direkcija paskelbė ir siūlo visuomenei aptarti Tūkstantmečio programos projektą. Projekte numatytas Vilniaus Žemutinės pilies Valdovų rūmų atstatymas, kuris specialistų skaičiavimais, kainuotų 300 mln. litų. Tautos namų statyba Vilniuje - 300 mln. litų, dirbtinio piliakalnio statyba Trakuose - apie 9 mln. litų ir t.t. Projekte pažymima, kad numatoma atstatyti Valdovų rūmus, Medininkų pilį, buvusius Radvilų rūmus Vilniuje, Kauno pilį, sutvarkyti Užtrakio dvaro ansamblį. Ketinama sukurti regioninius kultūros centrus: Žemaitijos - Plungėje, buvusiam Oginskių dvaro ansamblyje, Užnemunės — Paežerių dvaro rūmuose, Aukštaitijos - Rokiškio dvare ir Dzūkijos- Leipalingio dvare. (*XXI amžius* Nr. 5)

BĖDOS DĖL TŪKSTANTMEČIO PROBLEMOS

Visi sunerimę dėl problemų, susijusių su perėjimu į 2000 metus, o kompiuteriai ėmė kvailioti jau šių metų sausio pirmąją. Singapūre sustojo 300 taksistų - nustojo veikę jų taksometrai. Švedijoje išsijungė bankomatai, kelių ligoninių telefono komutatorių kompiuteriai ir vienas, - Geteborgo oro uoste tvarkęs vizų išdavimą. Šveicarijoje irgi nukentėjo ligoninės - pirmomis sausio dienomis ten neveikė registratūrų kompiuteriai ir darbuotojams teko pasitelkti jau spėtą pamiršti pieštuko ir popieriaus technologiją.

Dėl daugelio šių problemų dabar kaltinamas nesusipratimas, kilęs dėl to, jog skaitmenys 99 daugelyje programų žymi skaičiavimo pabaigą. Kitais atvejais kompiuteriai sustojo, nes nesugebėjo susidoroti su užprogramuotais išankstiniais užsakymais 2000 metams.

JAV atlikti tyrimai parodė, kad su 2000 metų problema iš apklaustų 110 firmų jau spėjo susidurti 55 proc., 11 vyriausybės įstaigų ir 12 pramonės sektorių. Praėjusių metų spalio mėnesį tokių tebuvo 44 proc., o liepą - 40 proc. Beveik visi apklaustieji (98%) baiminasi, jog šiemet patirs papildomą komplikaciją savo kompiuterių sistemose. („Lietuvos aidas“ Nr. 12)

4500 METŲ SENUMO LOBYJE RASTA IR BALTIJOS GINTARO

Daugelis esame girdėję apie legendinio Trojos miesto atradėją Heinrichą Schliemanną ir jo atrastus lobius. Vakarinėje Turkijoje esančioje Chisarliko kalvoje Schliemannas rado aukso dirbinių, kuriuos priskyrė iš Homero *Iliados* žinomam karaliui Priamui. Šie dirbiniai kaip Antrojo pasaulinio karo trofėjai yra Maskvos Puškino muziejuje. Tiesa, jau senokai žinoma, kad Schliemannas apsiriko - jis rado ne Priamo, o daug anksčiau už jį Troją valdžiusio karaliaus lobį.

Chisarliko kalvos kasinėjimai tęsiasi iki šiol. Vokietis Manfredas Korfmannas šiuo metu vadovauja jau vienuolika metų trunkančiai ketvirtai iš eilės archeologų ekspedicijai. Praėjusią vasarą archeologai iškasė nemažai radinių, kurie padės atskleisti Trojos paslaptį. Lemtingas buvo naujo prietaiso - magnetinio lauko detektoriaus panaudojimas. Paaiškėjo, kad Troja buvo daug didesnė už Schliemanną tirtą kalvą - ji užėmė daugiau kaip 20 hektarų plotą, miestas vienu metu galėjo turėti apie 6000 gyventojų.

Šešiolikos metrų aukščio kalvoje archeologai skiria net devynis skirtingo amžiaus sluoksnius su 64 statybos fazėmis. Šimtmečiais čia gyvenę žmonės, vaizdžiai tariant, statydavo ant Trojos vis naują Troją. Kalvos viduryje archeologai rado plotą, kuris iki šiol tebuvo atidengtas tik iki Trojos šeštojo (skaičiuojant nuo apačios) sluoksnio. Šią vasarą jiems pavyko atkasti čia neblogai išlikusį Trojos antrojo periodo statinį - megaroną. Išlikusios 1,5 m aukščio apie 2500 m. pr. Kr. statyto namo sienos: viduje likę nemažai to meto daiktų, bylojančių apie Trojos klestėjimą ir plačius prekybos ryšius. Įdomu, kad šalia iš Afganistano atkeliavusio cinko, Artimųjų Rytų keramikos ir Rytų Europos ak-

meninių kirvių beveik prieš 4500 m. Trojoje gyvenę žmonės savo lobyne saugojo ir Baltijos gintarą. (*Lietuvos aidas* Nr. 12)

KRYŽIŲ KALNO ATEITIMI RŪPINASI JO PRIEŽIŪROS KOMITETAS

Į posėdį susirinkęs Kryžių kalno priežiūros komitetas, vadovaujamas Šiaulių vyskupo Eugenijaus Bartulio patvirtino praėjusių metų finansinę ataskaitą, aptarė nuveiktus darbus, numatė Kryžių kalno kasdienius darbus.

Posėdyje numatyta parengti ir išleisti informacinį leidinį apie Kryžių kalną, taip pat pernai organizuoto tarptautinio sakralinio ekslibrisų konkurso "Ex libris, Kryžių kalnas, Šiauliai, 1998" katalogą, vidurvasarį organizuoti Pažaislio muzikos festivalį. Aptarti Kryžių kalno detalaus projekto metmenys.

1998 m. Kryžių kalno priežiūrai iš viso išleista 28,2 tūkst. Lt. Daugiausia pinigų - 16 tūkst. Lt - skyrė miesto bei rajono savivaldybės ir Šiaulių vyskupijos kurija. 8,7 tūkst. Lt. paaukojo tautiečiai, dar 1 tūkst. Australijos dolerių - Melburno katalikų moterų draugija. Nemažai darbų atliko talkininkai. (*Lietuvos aidas* Nr. 11)

ŽYMIOS LIETUVIŲ RAŠYTOJOS SŪNAUS DOVANA ŠIAULIEČIAMS

Puikią naujametę dovaną šiauliečiams atsiuntė iš JAV žymios rašytojos Petronėlės Orintaitės-Janutienės sūnus Donatas - Šiaulių apskrities Povilo Višinskio bibliotekai jis padovanojo Bostone išleistą 37 tomų Lietuvių enciklopediją.

Į Oklende gyvenantį D. Janutą šiauliečiai bibliotekininkai kreipėsi patys, išgirdę, kad šis garbus žmogus tokį brangų ir reikalingą leidinį yra padovanojęs ne vienai bibliotekai. Atsakymas buvo teigiamas, dar džiugiau, kad jis sutapo su šventėmis. Enciklopedijos tomus su Janutos dedikacijomis netrukus turės galimybę pavartyti kiekvienas to pagaidaujantis miestelėnas, apsilankęs bibliotekos meno skyriuje.

Kad taip greit atsiliepė prozininkės, dramaturgės, poetės P. Orintaitės sūnus, manoma, turėjo reikšmės ir rašytojos sentimentai Šiauliams - čia Berniukų gimnazijoje ji dirbo 5 metus, čia 1934 m. išleido pirmąjį romaną, parašytą tėviškėje per

atostogas, čia, anot jos pačios, jautėsi kaip namuose. (*Lietuvos aidas* Nr. 7)

PAGERBTAS DAILININKO P. PUZINO ATMINIMAS

Panevėžyje pagerbtas prieškario metais šiame mieste gyvenusio ir kūrusio dailininko Povilo Puzino atminimas. Dailės galerijoje buvo atidaryta jo kūrybos paroda. Kalifornijoje gyvenanti dailininko našlė Austrą Puzinas dalį vyro paveikslų yra padovanojusi Lietuvai, o dalį Latvijai, todėl parodoje eksponuoti 25 paveikslai iš Latvijos "Arsenal", 17 - iš Lietuvos dailės muziejų bei vienas peizažas iš Juozo Miltinio palikimo studijų centro. Parodoje kabėjo ir "Dvidešimtojo amžiaus madona", pelniusi aukščiausią premiją šeštojoje tarptautinėje parodoje Los Andžele.

P. Puzinas gimė Rygoje 1907 m. 1932 m. baigė Latvijoje dailės akademiją. 1933 m. pirmąją personalinę parodą surengė Kaune. 1937 m. su žmona latve Austrą Bošs-Puziniene apsigyveno Panevėžyje ir dirbo piešimo mokytoju dabartinėje Juozo Balčikonio gimnazijoje. Dailininko našlės, gyvenančios San Mateo mieste Kalifornijoje, prisiminimu, Panevėžyje praleisti pirmieji bendro gyvenimo metai buvo vieni romantiškiausių.

1940 m. dailininkas išvyko į Kauną, o po trejų metų - į Rygą, nes buvo įtartas turįs ryšių su rezistenciniu pogrindžiu. Ir Latvijoje jam nepavyko išvengti kalėjimo. 1944 m. dailininkas su žmona pasitraukė į Vokietiją, po trejų metų - į JAV.

Panevėžio katedros šoninėse navose kabo aštuoni P. Puzino tapyti paveikslai Vatikano Sikso koplyčios Mikelandželo freskų motyvais, o centrinę katedros navą puošia jo freska. Dailininko kūrinių yra Panevėžio marijonų noviciato koplyčioje ir Smilgių bažnyčioje. Katedros freskos ir paveikslai įtraukti į saugomų Lietuvos paminklų sąrašą. (*Lietuvos aidas* Nr. 16)

ŽUVUSIEMS MEDKIRČIAMS PASTATYTAS KRYŽIUS

Kuršėnuose, ant tilto per Ventą, pašventintas čia žuvusių medkirčių atminimui skirtas kryžius. Tragediją primins ir lentelė su dešimties žuvusiųjų pavardėmis.

Ažuolo kryžių padirbdino kuršėniškis Kazimieras Kukanauza. Meistras pasakojo jau per tragiškai žuvusių vyrų laidotuves žinojęs, kad padarys. Kryžius palinkęs virš upės, pritvirtintas ant vyrių - jei kada prireiks atnaujinti, nesudėtinga bus jį pritraukti prie tilto.

Kuršėnai net per karą vienu metu nėra patyrę tokios nelaimės - šliužu vadinamas tiltas tapo lemtingąja stotele.

Tą tragišką 1998 m. gruodžio 22-ąją dešimt jaunų vyrų pražudė juos vežęs neblaivus miško ruošos įmonės savininkas. (*Lietuvos aidas* Nr. 13)

KALNAI ŽMONES DARO GERESNIAIS

Šiuo metu per trisdešimt žmonių yra įkopusių į aukščiausią pasaulio kalno viršūnę - Everestą (8848 m.) Vienas jų - lietuvis Vladas Vitkauskas, pirmasis iš Baltijos šalių alpinistų įveikęs Didįjį kalną. Tuo metu statistika buvo tokia - trys pasiekia Everesto viršūnę, vienas žūsta. Alpinisto kelią pradėjęs studijų metais Kauno politechnikos institute, V. Vitkauskas Lietuvos nepriklausomybės metais įgyvendino drąsiausius ir rizikingiausius sumanymus. Kalnuose, pasak V. Vitkausko, neįmanoma jokia klaidelė, čia negali pasitraukti iš distancijos ar jos nebaigti. Alpinistas yra matęs daug griūčių, dalyvavęs gelbėjimo darbuose. Jis yra apdovanotas Tarptautinio "Fair Play" komiteto garbės diplomu už pagalbą pargabenant žuvusios alpinistės kūną. Lietuvos alpinizmo asociacijos prezidento V. Vitkausko įsitikinimu, kalnai taurina žmones, daro juos geresniais.

Alpinistas V. Vitkauskas Kūno kultūros ir sporto departamente žurnalistams ir sporto visuomenei pristatė savo foto albumą "Aukščiau pasaulio viršukalnių". Fotoalbumas turi didelę istorinę reikšmę. Anot keliautojo, knyga jam kainavo daugiau sveikatos negu kalnai. Autorius norėjo žmonėms parodyti kalnų didybę ir grožį.

Lietuvos trispalvė yra vienintelė pasaulyje vėliava, apkeliavusi visas aukščiausias žemynų viršukalnes. "Kiek tokia vėliava galėtų kainuoti?" - retoriškai klausė V. Vitkauskas. (*Lietuvos aidas* Nr. 240)

SOVIETMEČIO STABUS — Į PRAMOGŲ PARKĄ DŽŪKIOJE

Vyriausybė nutarė perduoti viešajai įstaigai *Hesonas klubas* eksponuoti buvusius sovietmečio statbų paminklus.

Hesonas klubas, kurį finansuoja grybus ir kitas gėrybes konservuojanti bendrovė "Hesona", nuo postamentų nukeltus sovietmečio statbus eksponuos kuriamame Grūto miško parke netoli Varėnos ir Druskininkų. Vyriausybės nutarimu "Hesonos" klubui perduotos 42 skulptūros. Tai septynios bolševikų perversmo vado Vladimiro Lenino, įskaitant ir dabartinės Lukiškių aikštės Vilniuje, jo sekėjo Lietuvoje Vinco Mickevičiaus-Kapsuko, revoliucionieriaus Zigmo Angariečio, marksizmo pradininko Karlo Marxo, bolševikinio teroro vykdytojo Felikso Dzeržinskio skulptūros, Kauno *Keturių komunarų* skulptūrinė grupė ir kitos. ("Lietuvos aidas" Nr. 246)

ATVIRAS LAIŠKAS VAIKINUI, GRAŽINUSIAM SAUSIO 13-osios MEDALĮ

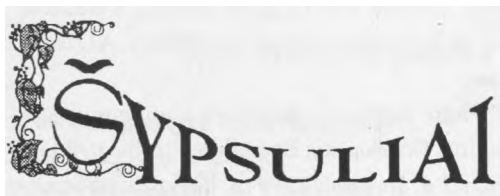
*kareivis kariavo
už Tėvynę savo
ir užsitarnavo
sau lentelę grabo
(iš liaudies dainos)*

Sausio 13-oji buvo karas. Kare dalyvauja kareiviai ir samdiniai. Karys, jei lieka gyvas, gauna medalį. Samdiny - atlyginimą.

Kas Jūs, gerbiamsis? Jei karys, tai turėtumėt žinoti, kad medaliai negražinami. Jei samdiny, turit teisę reikalauti atlyginimo ir privalot gauti. Bet tokiu atveju medalį gavote per klaidą.

Pasirinkite ir apsispręskite. Man atrodo, kad esate tiesiog gyvenimo varguose pasimetęs žmogus. Tikiu Jūsų nuoširdumu ir norėčiau padėti. Bet sprendimą galite padaryti tik pats. (Algirdas Patackas, garbės savanoris. "XXI amžius" Nr. 91)

“RELIGINIAI” ANEKDOTAI

Vienas “gudruolis” kurį laiką klausęsis kunigo pašnekesio su bendrakeleiviais vagone, įsiterpia:

Nežinau, kaip tamstelės, bet aš tai nieko netikiu.

- Argi? - sako kunigas. - Aš vis dėlto norėčiau eiti lažybų, kad tamsta daugiau tiki už mus visus.

- Kaip tai?

- Nagi taip: pvz., tamsta tiki, kad esi labai gudrus. Šito nei aš, nei niekas iš čia esančių netikime.

- Pranuk, kaip tau patiko bažnyčia? - klausia tėvas, vesdamasis namo vaikutį, pirmą kartą buvusį bažnyčioje.

- Gerai, tėveli, — tarė nudžiugęs vaikas. - Kiek tu, tėveli, gavai?

- Kiek ko gavau? - nustebo tėvas.

- Ar neatsimeni, kaip tas didelis žmogus vaikščiojo su dėžute, pilna pinigų. Aš pasiėmiau dešimtuką.

Sovietų laikais vienos bažnyčios šventoriuje buvo Velykų procesija. Karininkas, atsivedęs prie bažnyčios būrį kareivių, jiems pasakė: “Kai ta procesija su savo dievu eis pro mus, tai aš sukoman-duosiu, ir visi jūs turite pakelti špygą tam jų dievui”. Taip ir buvo padaryta, bet karininkas pastebėjo, kad vienas kareivis špygos nekėlė. Tad jis prie jo priėjo ir paklausė:

- Dėl ko tu mano įsakymo nepaklausei, dėl ko nekėlei špygos?

- Nu, - atsakė kareivis, kuris buvo žydas, - jeigu to Dievo nėra, tai kam kelti špygą, bet jeigu yra, ui, tai gali būti blogai.

Berniukas klausia tėvą:

- Tėveli, dėl ko Dievas pirma sutvėrė Adomą, o paskui Ievą?

- Matai, vaikeli, Dievas nenorėjo, kad kas jam duotų patarimų.

*

Vienas italų berniukas nuėjo su motina į vienuolyną aplankyti tetos vienuolės. Jis atsidėjęs žiūrėjo į tetą už vienuolyno grotos, o paskui paklausė motiną:

- Kas atsitiktų, jeigu ją išleistų?

Vienas modernus italų dailininkas nupiešė popiežiaus Leono XIII portretą. Popiežius buvo sunkiai atpažįstamas. Dailininkas prisipyręs prašė popiežių, kad jis papuoštų portretą savo autografu ir keliais žodžiais iš Šv. Rašto. Tada popiežius ant paveikslo užrašė: “Nebijokite - tai aš... Leonas XIII”.

*

Vienas pilietis sako klebonui:

— Klebone, rytoj jūsų bažnyčioje bus mano dukters vestuvės. Ar jūs negalėtumėte pakeisti užrašo prie altoriaus?

- Bet kodėl jūs norite, kad aš tą užrašą pakeisčiau? - nustemba klebonas. - Argi jums, klebone, neaišku? Juk ten parašyta: “Viešpatie, atleisk jiems, nes jie nežino, ką daro...”

*

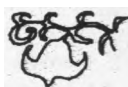
Senas milijonierius gulėjo mirties patale. Kadangi jo gyvenimas nebuvo labai tobulas, tai jis, sąžinės graužiamas, kreipėsi į kunigą:

- Kunige, jei aš prieš mirdamas paaukočiau porą milijonų dolerių labdaros tikslams, ar tai mane išgelbėtų nuo pasmerkimo?

Kunigas, kiek pagalvojęs, atsakė:

- Negaliu jums to užtikrinti, bet manau, kad apsimokėtų pamėginti.

*

■ Spalio 2 d. Klaipėdos universitetas ir M. Valančiaus kultūros centras surengė neeilinę mokslinę konferenciją, skirtą Motiejaus Valančiaus veikalo “Žemaičių vyskupystės” išleidimo 150 m. sukakčiai paminėti. Buvo perskaityta 13 pranešimų, įvairiškai atskleidusių vysk. M. Valančiaus asmenybę ir kūrybinį palikimą.

■ Spalio 26 Kauno arkivyskupijos Jaunimo centre Lietuvos vyskupų konferencijos 2000 m. jubiliejaus komitetas susitiko su vyskupijų jaunimo centrų bei organizacijų vadovais aptarti jaunimo programas bei projektus, susijusius su artėjančiu jubiliejumi. Vysk. R. Norvilą kalbėjo apie jubiliejaus esmę ir tikslą, apžvelgė tai, kas jau padaryta ir kas dar reikės artimoje ateityje nuveikti.

■ Spalio 25 d. Telšių vysk.-Antanas Vaičius Naujojoje Akmenėje pašventino iš Anabergo, Vokietijos, kun. Gerhardo Lange rūpesčiu gautus vargonus, skirtus statomai bažnyčiai.

■ Kun. Kazimieras Juškevičius, išbuvęs 42 m. Šv. Juozapo parapijos klebonu Plutiškėse, Vilkaviškio vyskupijoje, spalio 20 d. atšventęs 65 m. kunigystės sukaktį, mirė 1998 m. gruodžio 5 d.

■ Lapkr. 1 d. A. Panemunėje (prie Kauno), “Caritas” salėje, buvo surengtas Visų Šventųjų Karalienės Marijos garbei parapijos moksleivių padirbtų rožančių ir piešinių konkursas. Dalyvavo apie 50 mokinių. Visi dalyviai buvo apdovanoti religiniais suvenyrais.

■ Lietuvių katalikų moterų sąjunga Lietuvoje minėjo 90 m. sukaktį. Dabar sąjungai vadovauja pirm. Gražina Paliokienė.

■ Gruodžio 25 ir 27 d. Detroito (Southfield), Dievo Apvaizdos bažnyčioje, šv. Mišias aukojo ir pamokslus pasakė kun. Juozas Vaišnys SJ, *Laiškų lietuviams* redaktorius.

■ Kauno choras *Kamertonas*, kuris specializuojasi bažnytine muzika, 1998 m. pabaigoje išlei-

do kasetę, kurioje yra 13 gerai žinomų kalėdinių giesmių ir melodijų. Choro dirigentas Algirdas Viesulas.

■ “Padre medico” - taip buvo vadinamas kun. Aleksandras Bendoraitis Bolivijoje - mirė 1998 m. lapkričio 22 d. Jis gimė 1919 m. Betygaloje. Studijavo mediciną, vėliau Paryžiuje įstojo į kunigų seminariją. Kunigu įšventintas 1960 m. Įkalbintas būti misionieriumi, nuvyko į Braziliją, kur Vakarų Amazonės džiunglėse įsteigė *Gerojo Ganytojo* ligoninę. Prieš maždaug 20 m. persikėlė į Boliviją, kur pastatydino tris ligonines - laivus, kuriais lankydavo indėnų kaimus. Guaporės upės saloje įsteigė raupsuotiesiems kaimą, daug nusipelnė indėnų kultūrai. Bolivijos valdžia jam suteikė upių laivyno garbės admirolo titulą. Tai buvo kunigas, rūpinęsis žmonių sielos ir kūno sveikata. Palaidotas savo statydintos ligoninės kiemelyje, netoli Guaporės upės.

■ Kasmetinę “Santarvės” premiją Kūčių dieną kard. Vincentui Sladkevičiaus namuose įteikė Lietuvos Respublikos prezidentas Valdas Adamkus, dalyvaujant ir kadenciją baigusiam prez. A. Brazauskui. Kardinolas paprašė 10.000 litų premiją išdalinti taip: po 3000 litų Tėvui Stanislovui Dobrovolskiui, Kauno kunigų seminarijos parengiamajam kursui ir Nemunėlio Radviliškio (kur gyveno bolševikų ištremtas) bažnyčiai, o 1000 litų - kaip indėlį *Santarvės* fondui, kitų metų premijai.

■ “Valančiukams”, Lietuvos moksleivių blaivybės sąjūdžiui, priklauso 40.000 jaunuolių. Šis sąjūdis leidžia jaunimui nemokamą laikraštį ir stengiasi skiepyti jaunimui dvasines vertybes, ugdyti blaivų, dorą, dvasingą, kūrybingą tautietį ir krikščionį.

■ Lapkričio 26 d. Kauno arkikatedroje bazilikoje buvo atlaikytos iškilmingos laidotuvių Mišios ir kriptoje perlaidoti arkiv. metropolito Juozapo Skvirecko palaikai. Arkivyskupas mirė 1959 m. Zamsė, Austrijoje. Jis buvo Šv. Rašto vertėjas, vienas iš Lietuvių katalikų akademijos iniciatorių ir vadovų.

Juozas M.

Nuoširdi padėka *Laiškų lietuviams* rėmėjams

1000 dol. paskyrė Lietuvių Fondas.

80 dol. aukojo L. Gogiel.

Po 60 dol. aukojo: A. Lesevičius, S. Kazlienė, K. Rožanskas.

Po 40 dol. aukojo: Z. Didžbalienė, J. Petronis, M. Andriuškienė.

35 dol. aukojo A. Pažiūra.

Po 30 dol. aukojo: S. Prialgauskas, P. Gruodis, G. Murauskas, O. Dovydaitis,
I. Serapinas, N. Šumskis.

Po 20 dol. aukojo: A. Januška, L. Krajauskas, M. Gelažius, V. Kezinaitis, K. Remeza,
V. Udrys, S. Bublienė, H. Bagdonienė, L. Kemešis, J. Starkus,
D. Zuraitis, B.E. Lišauskas, O. Matusaitis, E. Jasaitis,
F. Černius, V. Prunskis, R. Taunys.

Po 15 dol. aukojo : J. Mikaila, J. Zalagenas.

Po 10 dol. aukojo: M. Židžiūnas, K. Majauskas, G. Lapenas, M. Škėma,
T. Zailskienė, V. Kubilius, V. Skabeikis, A. Čepas,
J. Lapšys, A. Juodvalkis, B. Rasimas, R. Ražauskienė,
V. Vaitkevičius, J. Mikulis, S. Kavaliūnas, M. Prancėvičius,
S. Danaitis, V. Gasperas, J. Bubnys, M. Aršikys, T. Rūta,
M. Noreika, J. Mikulionis, K. Račiūnas, D. Bilaišis,
A. Padvoiskis, E. Gaškienė, L. Raslavičius, S. Maskvytis,
L. Paulavičius, A. Bumbulis, A.T. Lesniauskas, A.D. Barzdukas,
H. Milaknis, T. Bogušas, G. Repcys, M. Vygantas, A. Stankaitis,
P. Stočkus, A. Merkevičius, B. Lintakas, B. Jakniūnas, M. Edelis.

Po 5 dol. aukojo: Z. Grybinas, H. Molėjienė, I. Smieliauskienė, E. Šlekys, A. Kuzmuckas,
K. Skaisgirys, K. Gudinskas, J. Valukonis, J. Gylys, A. Petrašiūnas,
K. Markus, R. Andrijauskienė, A. Styra, O. Krasauskas, K. Ancerevičienė,
B. Zeikus, S. Bartuškienė, M. Bužėnas, M. Titas, A. Bikulčius, D. Mieliulis,
P. Petkelis, P. Melnykas, B. Lukoševičienė, O. Rimkus, O. Alkas.

